

Slavonija

Polna nepovedanih zgodb

Ne polnite življenja z dnevi, polnite dneve z življenjem.

HRVATSKA
Polna življenja

ODKRIJTE SVOJO ZGODBO NA croatia.hr

Novo dožive

tje Hrviaške

FOTO / ALEKSANDAR GOSPIĆ

FOTO / MAJA DANICA PEČANIĆ

FOTO / SASA PANIĆ

FOTO | NINA ĐUREVIĆ

FOTO | IVO BIČINA

8

Slavonija city break

22

Slavonija gourmet

- 24 Polna okusov
- 28 Za ljubitelje vina ...
- 35 Za ljubitelje piva

36

Razišči Slavonijo

- 38 UNESCO
- 40 Državna kobilarna z lipicanci
- 42 Polna dvorcev
- 46 Skrivnosti starih gradov
- 49 Za radovedne

54

V naravi

- 56 Polna presenečenj
- 62 Polna ustvarjalnosti

68

Na vasi

- 70 Življenje na slavonski način
- 72 Sakralna dediščina

Slavonija – novo doživetje Hrvaške

Po Slavoniji potujete z nasmehom! Slavonci vas z nasmehom dočakajo in se z nasmehom od vas poslovijo. Takšni so – sijajni gostitelji, velikega srca. Njihovo gostoljubje je izredno in se boste počutili kot doma. Vsako potovanje v Slavonijo je vrnitev domov, k prijateljem in k družini.

Gradovi, muzeji, trdnjave, izjemna sakralna dediščina, ambientalna arhitektura, viharna zgodovina, v kateri so se vrstili osvajalci, in navade, bogata tradicijska dediščina vam potovanje spremenijo v resnično odkritje. Bregovi rek so najbolj privlačne slavonske promenade, kulturna dediščina vzbuja zanimanje, bogata narava pa navdih.

Slavonijo so že zdavnaj odkrili lovci in ribiči, radi jo imajo kolesarji, v zadnjem času pa je vse bolj privlačna destinacija za kampiranje. Tisti, ki si želijo aktivnosti, bodo uživali v sprehodih, pohodništvu, prostem plezanju, jadrnem padalstvu, jahanju, letenju, opazovanju ptic ... Prekrasni gozdovi in naravna parka Kopački rit in Papuk, ki je tudi Unescov geološki park, so idealni prostori za sproščanje in povezovanje z naravo.

V Slavoniji vam bodo postregli z najboljšimi jedmi, pripravljenimi z veliko ljubezni, in nikjer na svetu ne boste tako uživali v hrani. Hoteli boste vse poskusiti. Tudi najbolj trdni karakterji se ne bodo mogli upreti kulenu, kulenovi seki, ocvirkom, klobasam, ribjemu paprikašu, zapeljivim slaščicam, odličnemu medu in dišečemu žganju.

V teh krajih so vina posebna zgodba! Dišeči traminci, vrhunski laški rizling, zeleni silvanci, najboljše hrvaške modre frankinje, očarljiva sadna vina, privlačne vinske ceste, nagrajeni vinotoči in najstarejše vinske kleti so še en razlog za obisk teh krajev.

Slavonija je sijajna izbira v vsakem letnem času. V poletnih mesecih je idealna za kombinacijo dopusta na celine in na morju, ker je na Hrvaškem vse precej blizu in pri roki.

V Slavoniji je težko določiti meje – ne veš, kje se nehajo mesta in se začnejo vasi, ker se izmenjujejo gozdovi z nižinami in rekami. Na zahodu se Slavonija stopi s Podravino, na vzhodu z Baranjo in Sremom. Strogo zemljepisno gledano območje občine Pitomača sodi v Podravino. Čeprav se vam na prvi pogled lahko zazdi, da ni razlike, vas bodo Podravci takoj popravili in vam povedali, da oni niso Slavonci. Če pa bolj prisluhnete, boste opazili, da govorijo v kajkavskem narečju in da ohranjajo navade in tradicijo svoje regije.

Z Baranjci in s Sremci je bolj zapleteno. Govorijo v za Slavonce tipičnem štokavskem narečju. Navade, način življenja, tradicija, enološka in gastronomska ponudba se razlikujejo le v odtenkih in vam lahko pomaga le zemljepis. Google vam bo povedal, da je Baranja pokrajina, omejena z Dravo in Donavo. V Osijeku vam bodo trdili, da je meja most na Dravi. Baranja vas bo osvojila s svojo skrivnostno lepoto, močvirnimi območji, rečnimi rokavi, gozdovi, starimi vasmi, s svojimi vini pa tudi s svojo multikulturalnostjo, ki se odraža tudi v bogastvu gastronomije.

Pri Sremu ne pomaga niti zemljepis, ker meja ni natančno določena. V Vukovarju pravijo, da je meja na ustju reke Vuke in Donavo, približno v sredini samega mesta. Na asfaltu, tam kjer naj bi potekala imaginarna meja, so Vukovarčani z ene strani napisali Slavonija z druge pa Srem. Ni pomota – ko ste prečkali most na Vuki, ste prišli v Srem, ki vas bo očaral z bogatimi jedmi, svetovno znanimi vini in z nepozabnimi krajinami Fruške gore, z vinorodnimi pobočji, ki se spuščajo proti Donavi.

Ne glede na ta kratki pouk zemljepisa, tukaj boste pozabili na meje! Slavonija sprošča, odpravlja stres in odpira nove dimenzije oddiha in počitnic. Čas je za odkrivanje njenih lepot in za novo doživetje Hrvaške. //

Polna

lepote

1

Virovitica – v “šubert” rdeči in modri barvi

Most ljubezni, glasbeni most, most ogledal, gimnazijski most, portalni most, ki povezuje sodobni in stari del mesta – nikjer ne boste našli tolikšnega števila nenavadnih mostov kot v mestnem parku v Virovitici. Oblikovali so jih študentje Fakultete za arhitekturo v Zagrebu in ta nenavadni urbani projekt poudarja lepoto parka v samem središču mesta. V središču dominira prenovljeni baročni dvorec Pejačević z začetka 19. stoletja. Čeprav mu konkurirajo prva hrvaška hranilnica, stoletna gimnazija, samostan in cerkev sv. Roka, ki izstopa zaradi frančiškanskega baroka, bodo brez premišljevanja vsi prebivalci Virovitice rekli, da je dvorec Pejačević najlepša stavba v mestu. V njem je danes grajski muzej, ki je skupaj z grajsko knjižnico središče kulturnega življenja. Njegove korenine segajo v srednji vek z znano glasbeno šolo in gledališčem.

2
3

6

*Za vsakega nekaj – tako bi lahko s tremi besedami opisali Virovitico. **Plast kulture, plast umetnosti, plast zabave in veličastna narava** – vse to na doseg roke.*

4

Prebivalci Virovitice so igralsko in glasbeno nadarjeni in tudi natančno vedo, kakšen je to odtonek “šubert” modra in rdeča barva. V teh barvah so narisani geometrični liki na pročeljih stavb ob sprehajališču, ki nosi ime po rojeni Virovitičanki Editi Schubert, prvi dami hrvaške avantgarde.

5

1 *Franciški samostan in cerkev sv. Roka, Virovitica* / IGOR ŠELER | 2 *Sprehajališče Edite Schubert, Virovitica* | 3 *Dvorec Pejačević, Virovitica* / SAŠA PJANIĆ
4 *Ferragosto Jam, Orabovica* / SAŠA PJANIĆ | 5 *Dvorec Janković, Subopolje* / SAŠA PJANIĆ | 6 *Trdnjava, Slavonski Brod* / IVO BIOČINA

Virovitica ima rada tudi vlake, kar potrjuje nenavadna razstava na železniški postaji z več kot 3,5 tisoč modelov vlakov iz celega sveta – od parnih vlakov do medmestnih hitrih vlakov. Najbolj zanimivo je, da so vse kompozicije v voznem stanju.

Vinorodni hribčki, izletišče na virovitiških ribnikih, gozdnata pobočja Bilogore, prekrasna reka Drava, najbolj sladek med in najbolj okusna paprika – vse to je nešteto število razlogov zakaj obiskati Virovitico.

//

Slavonski Brod – najlepša ljubezenska zgodba vseh časov

V Slavonskem Brodu vse poti peljejo v Stari Brod. Tako prebivalci Broda poimenujejo središče mesta, ki ga oblikujejo tri ulice – Starčevićeva, Mesićeva in Šetalište uz Savu, ki je najbolj priljubljena promenada mesta. Do te promenade pridete po najdaljšem korzu v Slavoniji, Trgu Ivane Brlić Mažuranić, na katerem dominira spomenik znani pisateljici najlepših hrvaških pravljic. Ivana se je preselila v Brod ob osemnajstem rojstnem dnevu. Danes je na temeljih hiše, v kateri je živela, sodobna neoklasicistična enonadstropna hiša, v kateri je razstavljalni prostor Galerija umetnin.

>>

7 *Klepetan in Malena, Slavonski Brod*
/ IVO BIOČINA

Eden njenih najbolj znanih likov – Potjeh, sedi na klopci na sprehajališču ob Savi. Pogreznjen v svoje misli, s torbo na hrbtu, vas vabi na en selfi. Ko gre za najbolj privlačen selfi v Slavonskem Brodu, mu zelo konkurira velika bela štoklja na vhodu v mesto, ki je neuradni simbol mesta. Temu je botrovala tudi ljubezenska zgodba najbolj znanega hrvaškega parčka štokelj. Vsako pomlad se nestrpno pričakuje vrnitev Klepetana k svoji Maleni, ki zaradi poškodovane peruti ne more leteti in za njo pozimi skrbi lastnik hiše, na čigar strehi si je ljubezenski par zgradil gnezdo.

1

7

2

Slavonski Brod nima samo najdaljšega korza, marveč tudi največjo cerkev v Slavoniji. Cerkev Svete Trojice je del baročnega frančiškanskega samostana z bogato knjižnico starih knjig in inkunabul. Ne morete oditi iz Broda, ne da bi obiskali Tvrđavo, veličasten spomenik najvišje kategorije in monumentalen primer baročne fortifikacijske arhitekture v rodovitni nižini ob Savi. O tem, da je že v rimski provinci Marsoniji obstajala trdnjava, priča diploma rimskega vojaka iz 71. leta. Na mestu nekdanje rimske naselbine je nastalo sodobno slavonsko mesto, ki se pod imenom Brod prvič omenja že leta 1244 kot naselje na mestu, kjer se najlažje pride čez Savo. //

3

Spominska hiša znanega hrvaškega pesnika Dragutina Tadijanovića, Muzej tambure, Galerija Ružić, turistično-industrijski park z vlaki in vozili iz znane tovarne Đuro Đaković – Slavonski Brod je poln presenečenj.

4

5

6

Požeško kotlino, ki so ji že stari Rimljani pravili Zlata dolina, obdaja pet gor, privlačnih destinacij za planince in rekreativce, kakor tudi za ljubitelje gorskega kolesarstva.

9

8

Požega – pravili so ji slavonske Atene

To, da Slavonija ni samo razsežna nižina, boste odkrili v Požegi, mestu, ki je nastalo na koščku nižine sredi gorskega masiva. Požega se omenja leta 1227, kar priča o njeni dolgi zgodovini. Zaradi gospodarskega in kulturnega pomena so ji v 19. stoletju pravili slavonske Atene.

Požeške zelene parke, športna igrišča in mestne bazene, urejene kolesarske in peš poti najbolj cenijo mladi ljudje in tisti, ki se tako počutijo. V mestu je posebej veselo ob koncu avgusta in na začetku septembra, v času Aurea festa Zlatne žice Slavonije, najstarejšega hrvaškega glasbenega festivala. >>

10

1 Spomenik Ivani Brlić Mažuranić, Slavonski Brod / NINA ĐURĐEVIĆ | 2 Frančiškanski samostan, Cernik / FILIP BEUSAN | 3 Korzo, Slavonski Brod / ALEN VRLAŽIĆ
4 Muzej Frančiškanskega samostana, Cernik / FILIP BEUSAN | 5 Razstava Gjuro Pilar, Slavonski Brod / FILIP BEUSAN | 6 Trg Svete Trojice, Požega / IVO BIOČINA
7 Kužno znamenje, Požega / SERGIO GOBBO | 8 Katedrala sv. Terezije Avilske, Požega / TZ PSŽ (Tourist Board of the Požega-Slavonia County)
9 Katedrala sv. Terezije Avilske, Požega / SINIŠA UŠTULICA | 10 Sokolovac, Požega / NINA ĐURĐEVIĆ

1

2

3

4

Na poti od glavnega trga Sv. Trojice, mestnega muzeja, cerkve sv. Duha in frančiškanskega samostana, cerkve sv. Lovrenca s freskami iz 13. stoletja in gimnazije, ustanovljene pred več kot 300

leti, do stolnice sv. Tereze Avilske in enako poimenovanega trga, na katerem je muzej diocese Požeške škofije z bogato sakralno dediščino, boste uživali v sprehodu po tem baročnem središču mesta. //

6

Dakovo – življenjski projekt škofa Strossmayerja

Od središča mesta do hriba Sokolovec na Požeški gori pelje kilometer in pol dolga “steza Sokola”, idealna za sprehajalce in za rekreacijo. Ime je dobila po lokalnem heroju fratr Luči Imbrišimoviću Sokolu, ki je skupaj s Požežani davnega leta 1688 osvobodil mesto izpod osmanskih Turkov, ki so več kot 150 let vladali na požeškem gradu (burgu). Čeprav gradu ni več in je danes tam Strossmayerjevo sprehajališče in park, mu prebivalci pravijo Stari grad. Tu je tudi “ljubezenska promenade” z desetimi klopnicami in s številnimi zgodbami o znanih požeških parih ali z univerzalnimi sporočili o ljubezni in je tako to idealno mesto za ljubezenski selfi.

Številnim zgodbam in legendam iz krajev okrog Požege je treba dodati tudi zgodbo o kužnem znamenju, o pomniku zaobljube Sv. Trojice v središču mesta, ki so ga zgradili meščani po kugi, ki je ob koncu 18. stoletja odnesla skoraj 800 življenj. Graditelja spomenika, določenega Gabrijela Granicija, so plačali z dvema tisočema jajc in 300 forinti – menda je ta jajca uporabil kot vezivo za gradnjo spomenika.

5

1 *Diecezanski muzej Požeške škofije* / SINIŠA UŠTULICA | 2 *Zakladnica Požeške škofije* / SINIŠA UŠTULICA | 3, 4 *Aurea fest, Požega* / KRUME IVANOVSKI
5 *Katedrala sv. Petra, Đakovo* / FILIP BEUSAN | 6 *Katedrala sv. Petra, Đakovo* / IVO BIOČINA | 7 *Đakovške vezanine* / IVO BIOČINA

Največji cerkveni trg po tistem v Rimu je v Slavoniji, in sicer v Đakovu. To je življenjski projekt škofa Josipa Juraja Strossmayerja. Danes je Đakovo znano kot mesto hrvaške kulture 19. stoletja. Slavonsko gostoljubje, avtohtona kuhinja in odlična vina so dodaten razlog za obisk Đakova.

Po mnenju Đakovčanov je stolnica sv. Petra najlepša na svetu. Da ne gre samo za subjektivno dožemanje, je potrdil tudi papež Janez XXIII, ko je rekel, da ni lepše od Benetk do Istanbula. Potem ko ste si ogledali stolnico, Biskupski dvor, kurijo, Strossmayerjev park, semenišče, cerkev Vseh svetih,

ki je včasih bila džamija Ibrahim paše, staro cerkveno obzidje, staro mestno jedro in državno kobilarno lipancev, se odpočijte v neki od đakovaških restavracij ob kozarčku dišeče graševine iz vinorodne Trnave.

V Đakovu je priljubljen selfi s skrivnostnim kamnom v Strossmayerjevem parku. Nekateri trdijo, da je to meteorit, drugi, da ga je v park postavil škof, tretji pa, da se je nekdo lepo pošalil. Toda kamen je postal eden od simbolov mesta, tako kot spomenik berdi, največjemu instrumentu tamburaškega orkestra.

Ni znano, če je to mogoče samo legenda, **toda še danes se po Đakovu pripovedujejo zgodbe o podzemeljskih predorih.** Nekateri pravijo, da jih je zgradil Ibrahim-paša, drugi pa, da je to le bil Strossmayer.

Đakovo je znano po nenavadnem judovskem pokopališču, na katerem je pokopano več kot 570 žrtev zbirnega taborišča v času druge svetovne vojne. Njihova imena bi danes bila neznana, če ne bi bilo grobarja Stjepana Kolba, ki jih je namesto v masovno grobnico na skrivaj pokopal v posamične grobove. V njegovih zvezkih so ostali načrti z razporeditvijo grobov in seznamom njihovih imen. //

7

1

3

Osijek – slavonska prestolnica

Nekoč najsodobnejša vojaška trdnjava v srednji Evropi nikoli ni izpolnila svojega vojaškega smotra. “Tvrđa” je danes znana po muzejih

in galerijah, sijajnem nočnem življenju, ljubkih kavarnah in restavracijah. Ob četrtkih je študentovski dan, ko je zabava zagotovljena, tudi

2

če ne sodite v to starostno skupino, ob petkih in sobotah so kavarne in klubi že standardno polni. Čez dan si to zgodovinsko jedro ogledujejo skupine turistov v spremstvu vodnikov in občudujejo njegovo lepoto in vpijajo zanimive podrobnosti iz preteklosti.

Osijek je mesto z največ zelenicami na Hrvaškem. Na območju mesta je 17 parkov s skupno površino 394 tisoč kvadratnih metrov. Park kralja Petra Krešimira

1 Večer vina in umetnosti, Osijek / LUX PRODUKCIJA BY MARKO BANIĆ | 2 Osiješki tramvaj / MATIJA ŠČULAC | 3 Trdnjava, Osijek / IGOR ŠELER | 4 Most za pešce, Osijek

IV in Perivoj kralja Tomislava sta spomenika parkovne arhitekture. Vzdolž njiju se razprostira Evropska avenija z najdaljšo vrsto secesijskih hiš v jugovzhodni Evropi.

Poleg visečega mostu za pešce na Dravi, ki mu številni še danes pravijo Most mladosti, je najveličastnejši simbol Osijeka 94 metrov visok stolp župnijske cerkve sv. Petra in Pavla. Čeprav je to konkatedrala Đakovaško-osiješke nadškofije, ji prebivalci Osijeka enostavno

pravijo katedrala. Zgrajena je bila ob koncu 19. stoletja na pobudo škofa Josipa Juraja Strossmayerja in s svojim neogotskim slogom spominja na katedralo v Đakovu.

Neizogibni del evropske kulturne dediščine je znani osiješki tramvaj, ki vozi že od leta 1884, in osiješko pokopališče sv. Ane, ki ga je Združenje evropsko pomembnih pokopališč (ASCE) uvrstilo v pomembne kulturne objekte in spomenike.

6

7

6 Konkatedrala sv. Petra in Pavla, Osijek / MATIJA ŠČULAC
7 Evropska avenija, Osijek / FILIP BEUSAN

5 Advent v Osijeku / JULIEN DUVAL

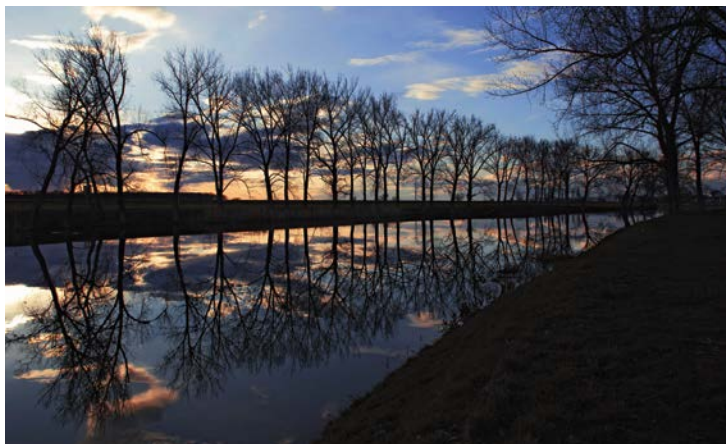

4

Osijek, univerzitetno mesto, četrto po velikosti na Hrvaškem, je **neizogibna destinacija na potovanju po Slavoniji**. Znan je tudi kot "mesto na Dravi" in zaradi tega je sprehod ob reki nekaj, kar se ne izpusti.

5

1

Vinkovci – življenje ki traja več kot osem tisoč let

Izza na videz mirnega slavonskega mesta se skriva ustvarjalna urbana scena z dolgo tradicijo rock in strip kulture. Na območju današnjih Vinkovcev življenje traja že neverjetnih osem tisoč let, tako da mu pravijo najstarejše mesto v Evropi. Tu so našli Oriona, prvi indoevropski koledar, dvojne kalupe za ulivanje sekir, slovanske žgane grobove iz sedmega stoletja, ostan-

ke nekaj mlajše belobrdske kulture (poimenovane po Bijelom Brdu pri Osijeku) s srednjeveškim naseljem. Tu sta bila rojena dva rimska cesarja – Valentinijan in Valens in sta živela dva svetnika – Evzebijs in Polion iz časa zgodnjega krščanstva. Iz obdobja Osmanskega cesarstva se je ohranil poseben baročni slog, tipičen za Vojno krajino.

3

Stavba Mestnega muzeja

je po mnenju številnih najlepši baročni spomenik v Vinkovcih. V najožjem središču mesta ste obkroženi z gimnazijo, secesijsko stavbo "Brodске imovinske občine" (gre za združenje gozdarskih organizacij na območju nekdanje Brodske graničarske polkovnije) in s hišo zdravnika Georgevića, v kateri je danes turistični urad.

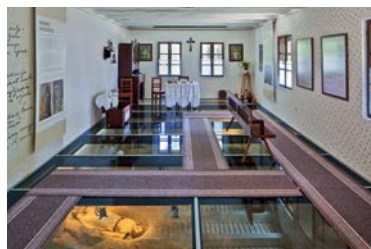
Sprehodite se po eni najlepših

mestnih promenad, ki pelje ob reki Bosut od središča mesta do starega Krnjaša, šokačke (Šokci so etnični Hrvatje) ulice, v kateri je hiša Ivana Kozarca, znanega hrvaškega pisatelja. O njegovi prepovedani ljubezni z Marijo Kozarac (ki je bila z njim v sorodstvu) se v Vinkovcih še danes pripoveduje. Spomenik vinkovski- ma Romeu in Juliji pred pisateljevo staro hišo je kot ustvarjen za selfi.

6

2

4

5

7

Začutite ritem mesta v nekateri od številnih kavarnic na Korzu, ki je tlakovana z motivi Oriona, prvega indoevropskega koledarja, ki je prikazoval zvezdno nebo nad Vinkovci.

8

9

Na sprehodu ob Bosutu boste naleteli na "ptice", izredne skulpture Dine Merhav, umetnice svetovnega slovesa, ki je nekoč živel v Vinkovcih. Gozd Kunjevci, veliki park, arheološki park Prkos in izletišče Sopot s šestimi sopotskimi hišicami – vse to so priljubljena izletišča in zelene oaze Vinkovčanov. Mesto in okolica sta povezana z rdečo, rumeno in modro kolesarsko potjo, ki se začnejo na mostu na Bosutu.

//

1 Sprehajališče ob Bosutu, Vinkovci / MIRJANA PJEVAC | 2 Spomenik Mariji in Ivanu Kozarcu, Vinkovci / FILIP BEUSAN | 3 Orion na Korzu, Vinkovci / MATIJA ŠČULAC
4 Rojstna hiša Ivana Kozarca, Vinkovci / FILIP BEUSAN | 5 Mestni muzej Vinkovci / FILIP BEUSAN | 6 Advent, Vinkovci / JULIEN DUVAL
7 Park, Vinkovci / DRAŽEN BOTA | 8 Rimski dnevi, Vinkovci / TZG VINKOVCI (Turistična skupnost mesta Vinkovci) | 9 Vinkovška jesen / IVO PERVAN

1

4

2

Vukovar – mesto ob Donavi in Vuki

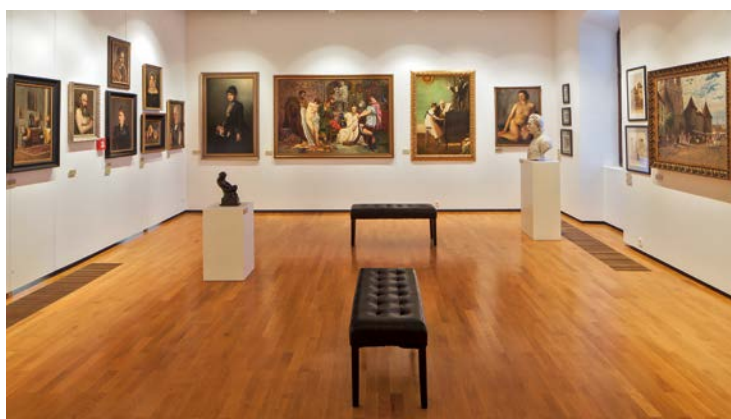
Zavarovan baročni ansambel Vukovarja s frančiškanskim samostanom in cerkvijo sv. Filipa in Jakova, zraven vukovarska gimnazija, ob Donavi stavba dilažanske pošte in magistrata, potem pa nekdanji Grand hotel, ki mu tudi pravijo Delavski dom, dvorec Eltz, v katerem je mestni muzej, nasproti pa palača Srijem iz 18. stoletja, vse to enostavno vabi na sprehod.

5

6

Vukovar-Vučedol-Ilok, destinacija, ki spremlja dolvodni tok Donave, je **polna dvorcev, muzejev, ambientalne arhitekture in vrhunskih enoloških in gastronomskih doživetij**. O njeni lepoti priča tudi naslov **EDEN – evropska destinacija odličnosti** za 2016/2017.

3

1 Vukovar / MATIJA ŠČULAC | 2 Frančiškanski samostan, Vukovar / FILIP BEUSAN | 3 Mestni muzej, Vukovar / FILIP BEUSAN | 4 Vukovar, panorama / SAŠA PJANIĆ
5 Vukovar film festival (Vukovarski filmski festival) / DARIO NJAVRO | 6 Muzej vučedolske kulture / MIROSLAV ŠLAFHAUZER | 7 Spominski križ na izlivu Vuke v Donavo / MATIJA ŠČULAC
8 Memorialno pokopališče, Vukovar / MATIJA ŠČULAC | 9 Muzej vučedolske kulture / MARKO VRDOLJAK | 10 Muzej vučedolske kulture / LUCIJA ŽUPANČIĆ

Ko uživate v lepoti mesta, si težko predstavljate, da je bilo mesto do temeljev uničeno ob koncu prejšnjega stoletja, v Domovinski vojni. O najhujšem času v hrvaški zgodovini priča Vukovarski nokturno, žalostna tematska steza, ki zajema vukovarsko bolnišnico iz 1991, Ovčaro - s Spominskim domom in masovno grobnico, spominsko pokopališče žrtev Domovinske vojne, osrednji križ na ustju Vuke v Donavo in spominsko središče Domovinske vojne v vukovarski vojašnici.

Življenje v Vukovarju je življenje na Donavi in Vuki. Obrežja teh dveh rek so najlepša sprehajališča, vožnja s panoramsko ladjo ali s čolnom po Donavi pa res posebna izkušnja. Za ljubitelje narave in rekreacije je dobra izbira sprehod skozi gozdni park Adica. V rojstni hiši nobelovca Lavoslava Ružičke, zahvaljujoč hologramu, lahko osebno spoznate slavnega kemika. V kavarnicah in v restavracijah pa boste najbolj začutili ozračje mesta, gostoljubnost in lagoden življenjski slog.

Samo nekaj kilometrov nizvodno po Donavi se nahaja najbolj pomembno najdišče iz eneolitika, kjer si morate ogledati muzej vučedolske kulture, posvečen Vučedolcem, ki so imeli močen vpliv na 13 evropskih držav. Iz teh časov sta vučedolska golobica in škorenjček, mojstrovine keramične proizvodnje, ki sta ob zgradbi vodnega stolpa (Vodotoranj) iz 1968. leta prepoznavna simbola mesta. //

10

Polnia

okuisov

Kulen – ikona slavonske gastronomije

1

Njegovo veličanstvo kulen je najbolj zaželena slavonska dobrota. Ta vrhunski proizvod, sušen na dimu, se pripravlja po zaščiteni recepturi iz delov najkakovostnejšega rezanega svinjskega mesa brez maščobnega in veznega tkiva, ki se mu doda česen, sol, ponekod poper in obvezno rdeča paprika. Samo pravo razmerje sladke in pekoče paprike mu bo dalo željeno pekočino. Nekateri mislijo, da je meso za kulen najbolje rezati ročno, drugi bodo rekli, da se najkakovostnejši deli mesa režejo zaradi okusa, ostalo meso pa se zmelje zaradi boljše sprejemljivosti.

Čeprav je receptura na prvi pogled zelo enostavna, vrhunski kulen ni enostavno narediti in to znajo samo redki mojstri. Posebno odličen je tisti, pripravljen iz mesa črne slavonske svinje, ki so jo nekoč gojili na skoraj vseh slavonskih kmetijah. Poučeni trdijo, da je za kakovost njenega mesa najpomembnejša prehrana in se tudi dandanes pusti, da se prosto giblje po ravninah in slavonskih gozdovih, kjer uživa ob priljubljeni poslastici – želodu slavonskega hrasta.

Iz Slavonije je nemogoče oditi, ne da bi poskusili kulen. Lahko ga jeste kadar koli – kot predjed, po glavni jedi, za zajtrk, kosilo ali večerjo, kot vmesni obrok, samostojno, z ocvirki, slanino, šunko, tlačenko, kulenovo seko (suho salamo), kravjimi in kozjimi siri v različnih oblikah, če ste lačni ali kadar niste ... Ponekod kulen, nekje kulin, ponekod slavonski, nekje baranjski, ni pomembno. Na tanko narezan, ponujen na leseni deski, enostavno se mu ne morete upreti.

2

3

1, 2 Budrovci / IVO BIOČINA | 3 Ocvirki / MAJA DANICA PEČANIĆ | 4 Slavonska miza / NINA ĐURĐEVIĆ | 5 Kulen / IVO BIOČINA | 6 Kotlički / DENIS DESPOT | 7, 8, 10 Karanac / IVO BIOČINA

Sprašujete se, v čem je skrivnost slavonske gastronomije? V ohranjeni izvornosti sestavin in recepture, zelo kratke poti od polja do mize - in seveda zaradi na daleč znane slavonske gostoljubnosti. In ne pozabite, v Slavoniji se vsak obed začne s frakeljčkom dišeče žganjice in konča z vrhunskim vinom s slavonskih vinskih goric. //

Poleg fiša labko v Slavoniji uživajte ob postrvi z žara, somovem perkletu (paprikaš iz soma), krapu na rogovili, smuču ali dimljenih ribah, skoraj pet ton rib pa vsakega avgusta ponudijo na tradicionalni tridnevni manifestaciji “Ribiški večeri v Davorju”.

Fiš, čobanac...

Če gre za dobro jed, se Slavonci bojijo samo dveh stvari – da hrane ne bo dovolj in da fiš (paprikaš) ni dovolj pekoč. Seveda se motijo v obeh primerih, ker se še ni zgodilo, da bi kdo iz tega konca Hrvaške odšel lačen ali da se nič več ne spominja svoje prve žlice fiša. In tu, če hočete ali ne, fiš enostavno morate poskusiti. Nudijo ga na vse možne načine, od najbolj pekočega do blagega, od tradicionalnega baranjskega do najmodernejšega, kot je tisti brez kosti, ki se je iz Iloka razširil do Požege, vedno pa s svežimi rečnimi ribami, skuhan v kotličku z veliko mero ljubezni, strasti in mlete rdeče paprike.

Najboljši mojstri pravijo, da je skrivnost dobrega fiša v harmoniji okusov. Ta specialiteta iz kotlička mora biti zmerno slana, ravno prav gosta in zmerno pekoča, kar pa se tega zadnjega tiče, je *zmerno* zelo raztegljiv pojem, posebno v Baranji, kjer je fiš zaščitni znak in se povezuje z madžarsko narodno manjšino, znano po proizvodnji njegove najpomembnejše sestavine – mlete rdeče paprike.

Tako kot fiš se tudi čobanac (bograč z zelenjavo) pripravlja v vseh delih Slavonije, v vseh štirih letnih časih in ga ponujajo v skoraj vseh slavonskih restavracijah. Najmanj tri ure se počasi kuha v kotličku na odprtem ognju in vsako slavonsko mesto ima svoj recept ali skrivno sestavino. Različne vrste mesa, dosti zelenjave, neizogibna mleta rdeča paprika, slavonsko vino in izvolite, specialiteta za prste oblizat. »

5

6

7

8

9 Čobanac (bograč) | SAŠA PJANIČ

4

9

10

1

2

3

4

V Slavoniji vas bo zapeljal vonj sveže pečenega kruha in okusne mastne pogače, ki jo gurmani enostavno obožujejo, ne morejo pa se ji upreti niti tisti, ki pazijo na svojo postavo. Isto velja tudi za slaščice vseh oblik in velikosti – od šnenoklov (snežne kepe), tačk z marmelado (kuhane blazinice z marmelado), strganih hlač, langošic (flancati) in gibanic do salenjakov (rogljiči), orahnjač, makovnjač (potice) ... Gastro užitkom ni videti konca. //

Tu ni težko biti gurman

Multikulturalnost in bogata zgodovina se v tem delu Hrvaške ne poznata samo v običajih in načinu življenja, temveč sta vplivala tudi na eno-gastro ponudbo. Skozi stoletja je nekdo nekaj odvezel, nekdo drug nekaj dodal in tako so iz madžarskih, nemških ali orientalskih jedi nastale pristne slavonske specialitete.

Dve vrsti mesa, dimljena slanina, čebula in paprika v svinjski mrežici na ražnju, druženje ob ognju in kozarec vrhunskega vina, to je neprecenljiva gurmanska izkušnja! Gre za požeške vinogradniške čevape, nenavadno kombinacijo ražnja in orientalskih vplivov na pripravo mesa, ki je postalo tradicionalna jed požeških vinogradnikov in vinarjev.

Morda ni originalna, toda sarma je priljubljena jed Slavoncev. Ni lepšega vonja od kuhane sarma, vam bodo rekli njeni ljubitelji. Nekoč se je po slavonskih vaseh pripravljala samo s sušeno prekajeno svinjino, razen v času kolin, ko je bilo svežega mesa v izobilju. Na veliki petek se je tradicionalno kuhala postna

6

7

V knjigi **Muzej v loncu** požeškega mestnega muzeja boste odkrili tradicionalne jedi slavonske kuhinje s konca 19. in začetka 20. stoletja, če pa imate raje modernejše variante, ne zamudite restavracije **Club Waldinger** in **iloškega hotela Dunav**, restavraciji z Michelinovim priporočilom.

5

8

sarma z zdrobljenimi bučnimi semeni, ki pa se tudi danes ponuja na jedilniku "Okusi zlate Slavonije", gurmanske oznake požeškega in pakraškega območja za avtohtono kuhinjo.

Podobno oznako, "Okusi obmejnega Posavja", nosi kakšnih petnajst restavracij v Slavonskem Brodu in njegovi okolici, medtem ko se na vzhodu Hrvaške avtohtona kuhinja ponuja pod oznako "Okusi Srema in Slavonije". Pravi gurmani ne bodo zaobšli Baranje in gastro-nomske ponudbe Kopačeva, Zmajevca, Vardarca, Suze in Karanca. Na pitomaškem območju boste odkrili lepote podravske tradicionalne kuhinje, od kruha s koprivami do pravkar ulovljenih rib iz Drave. Križnica, nepričakovan otok z neobičajno lepoto, vas bo presenetil z Dravo na mizi, v papuškem območju vam bodo ponudili gozdne sadeže in divjačinske jedi. //

9

1 *Kruh izpod peke* / MAJA DANICA PEČANIĆ | 2 *Šćipanci (testenine s smetano)* / MATIJA TURKALJ | 3 *Makova in orehova rolada (potica)* / MAJA DANICA PEČANIĆ
4 *Salenjaki (pecivo s svinjskim salom)* / MAJA DANICA PEČANIĆ | 5 *Jankovac* / SAŠA PJANIĆ | 6 *Vinogradniški ražnjič* / SINIŠA UŠTULICA | 7 *Ribji paprikaš* / NINA ĐURĐEVIĆ
8 *Ilok* / SINIŠA UŠTULICA | 9 *Postro* / SAŠA PJANIĆ

1 1 *Vinograd, Erdut* / MATIJA ŠČULAC | 2 *Principovac, traminac* / SINIŠA UŠTULICA | 3 *Vinska poskušalnica, Kutjevo* / SINIŠA UŠTULICA | 4 *Baranjske vinske gorice* / SAŠA PJANIĆ
5 *Ilok* / IVO BIOČINA | 6 *Kutjevo* / BOJAN HARON MARKIČEVIĆ | 7 *Brodski Stupnik* / SAŠA PJANIĆ | 8 *Vinska poskušalnica, Bošnjaci* / SINIŠA UŠTULICA | 9 *Pleternica* / IVO BIOČINA

Vino kot življenjski slog

2

Slavonija vam bo povedala svojo lepo vinsko zgodbo. Obkroženi z gozdovi na pobočjih, ki se spuščajo do rek, blizu mest in vasi ponujajo nepregledni vinogradi čudovit pogled. Ko je tu rimski cesar Probus v 3. stoletju zasadil prve trse vinske trte, je vino postalo neločljiv del slavonske tradicije. Plodna ravnica, mnogo sončnih dni, specifična mikroklima, znanje in izkušnje se odražajo v slavonskih vinih, ki prepričajo s svojim vonjem in okusom tudi najzahtevnejše ljubitelje vina. Za slavonska vina veljajo samo presežniki in tako se v teh krajih nahajajo največje, največkrat nagrajene in najstarejše vinske kleti na Hrvaškem.

4

5

6

Zgodba ne bi bila popolna brez množice šarmantnih družinskih vinogradniških domačij in vinarn, kjer boste občutili prijazno slavonsko gostoljubnost. Ob nepogrešljivih dobrotah kot je kulen, kulenova seka, klobase in sir, ob zvokih tamburic, ponekod tudi

dud - vino lažje steče po grlu, doživetja pa so nepozabna v času tradicionalnega vinogradniškega in vinskega slavlja ob trgatvi v septembru, martinovanju v novembru, proslavljanju sv. Vinka januarja, požeškega Grgurja v marcu ali kutjevškem festivalu graševine junija.

Poleg tradicionalnih je vse večje število modernih vinskih prireditev, v katerih se združujejo hedonizem, umetnost in aktiven oddih, med njimi pa izstopajo WineOs in Večeri vina in umetnosti v Osijeku ter Wine&Bike Tour v Erdutu.

Ob vinskih cestah na Bilogori, na območju Virovitice, Papuka in Orahovice, v Stupniških brdih, na vinorodnih območjih Kutjeva, Požege-Pleternice in Pakraca, na območjih Erduta, Baranje, Đakova in Feričancev ter na sremskem vinorodnem območju boste odkrili, da je vino v Slavoniji mnogo več kot samo užitek. Tu je vino način življenja! //

Graševina, traminec, zeleni silvanec, frankovka...

Pri graševini se ne morete zmotiti! Po svetu jo imajo pod nazivom rizling za sorto Srednje Evrope, številni vinski strokovnjaki - med njimi sta Jancis Robinson in Steven Spurrier - trdijo, da je njena domovina Hrvaška. Z njimi se strinjajo slavonski vinarji, ki jo imajo od nekdaj za avtohtono sorto, po njej je ime dobil tudi glavni trg v Kutjevu, mestecu, ki je znano po vrhunskih vinih. Po mnenju mnogih ta sorta prav na tem območju daje najboljše rezultate. »

7

8

3

9

1 Brodski Strupnik / SAŠA PJANIĆ | 2 Črno vino / MAJA DANICA PEČANIĆ | 3 Donauski Art festival / ADVERT&EFEKT MEDIA | 4 Zelena silbanec, Orahovica / SAŠA PJANIĆ | 5 Poslušnja vina / EXE PRODUKCIJA | 6 Vinske kleti, Kutjevo / SINIŠA UŠTULICA
7 Slatinska penina / SAŠA PJANIĆ | 8 Vinske kleti, Ilok / MARIO HLAČA

1

Pitna in sveža vina te najbolj zastopane sorte vas bodo osvojila s svojim prijetnim vonjem cvetja in sadja in nato s svojim skladnim in polnim okusom. Odlično se ujemajo z belim mesom in testeninami pa tudi z bolj polnimi omakami, zelo pa tudi s specialitetami iz morja, kot so ribe in morski sadeži. Ob vrhunski graševini, tisti pozni, izbirni ali tisti iz ledene trgovine – je doživetje enkratno!

Čprav je najbolj zastopana sorta tudi na sremskem vinorodnem okolišču, je ta del Hrvaške po svetu proslavil vrhunski traminec, ki se proizvaja že od leta 1710 in med ljubitelji te kraljevske sorte slovi kot eno najboljših vin v Evropi. Poseben občutek je, ko ga pijete ob specialitetah razkošne sremske kuhinje ali morda na Principovcu, najbolj znanem iloškem vinorodnem okolišču.

Poleg sadnih vin so v Orahovici posebno ponosni na zeleni silvanec, eno od najstarejših sort na svetu, ki se na tej prsti odlično počuti. Daje sveža in prefinjena vrhunska vina, ki odlično prija s plemenitimi sladkovodnimi ribami in belim mesom.

2

3

Atraktivna, očarljiva in nepredvidljiva - kot ženska! Tako slavonski vinarji opisujejo frankovko, črno sorto, ki v Feričancih pa tudi Iloku daje vina vrhunske kvalitete. Rubinsko rdeče barve s škrlatnim odsevom, poudarjenega vonja te sorte in z intenzivnim, dolgotrajnim in finim okusom. Za nekatere je še bolj privlačna, če je odležala v hrastovih sodih in se sijajno ujema s šunko in kulenom. Izvrstno prija z divjačinskimi jedmi, rečnimi

ribami pa tudi z začinjenimi specialitetami iz kotlička - ribjim paprikašem in čobancem. Dobra izbira je tudi ob jedeh z žara, jagenjčku z ražnja, zrezkih, bolj zrelih kravjih in kozjih sirihi.

Ob frankovki so v Slavoniji doma tudi merlot, cabernet sauvignon, črni pinot, syrah, zweiglet, od belih vin pa se negujejo chardonnay, sauvignon, renski rizling, beli pinot, sivi pinot ... Živeli! //

4

5

6

Vinske zgodbe

Številne legende potrjujejo, da je bila Slavonija v preteklosti izjemno bogat vinorodni okoliš. Ena od njih pripoveduje, da je vdova Clicquot, prav tista dama, ki je v 19. stoletju svet osvojila s svojimi šampanjci, na poti v Petrograd obiskala Ple-

ternico in bila tako navdušena nad tamkajšnjimi griči, da je po vrnitvi v Champagneu Pleterničanom poslala cepiče trte. V njeno čast je eden od gričev na pleterniški Cesti cvetja in vina, pozneje pa tudi mešanica graševine, renskega rizlinga, belega pinota in domače ranine, dobil ime Klikun zaradi načina, kako so prebivalci izgovarjali priimek Clicquot. »

V Slatini je bila po šampanjski metodi leta 1864 na posestvu nemškega kneza Georga Wilhelma Schaumburg-Lippea proizvedena prva hrvaška penina z nazivom "Slatinski biser" in se uspešno proizvaja še danes.

7

8

1

V Kutjevu boste slišali zgodbo o strastni zvezi cesarice Marije Terezije in barona Franja Trenka, ki sta leta 1741 polnih sedem dni preživela v stari kutjevski kleti in uživala v ljubezenskem opoju njenih vin. O tem pričajo zareze na steni in vdolbina na sredi kamnite mize, ki, če nanjo položite dlan, menda izpolni vse ljubezenske želje.

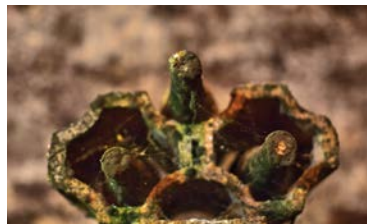
na svojih največjih svečanostih in še močno je v spominu traminec iz iloških kleti, ki so ga pili na kronanju kraljice Elizabete II. //

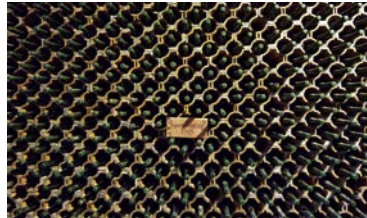
2

3

4

5

V stari kutjevski kleti se v vinski proizvodnji uporablja eden od največjih sodov na svetu s prostornino 53 tisoč litrov. Še večji je tisti v erdskih vinogradih, v katerega gre nič manj in nič več kot 74 tisoč litrov vina. Erdutski sod je težak polnih 17 tisoč kilogramov, in to ko je prazen, njegova notranjost je velika kot enosobno stanovanje, hrastovina zanj se je sušila deset let, zaradi impresivnih mer pa je uvrščen v Guinnessovo knjigo rekordov.

V Iloku vam bodo povedali, da je v starih kletih knežja družina Odescalchi 200 let pred Bordeauxem in Burgundijo spravljala vino v posebna pakiranja. Tako je zaščitila svoj ugled pred trgovci in preprodajalci, ki so odlično vino mešali z vinom slabše kakovosti in ta tradicija se je ohranila do danes. Če buteljka nima oznake izvirnega polnjenja, potem vino ni proizvedeno v iloških kletih. Zato ni čudno, da so kralji in plemiči od nekdaj cenili iloška vina in jih še danes ponudijo

6

7

8

9

10

Želite vedeti še več?

Bor Anya ali mati vina, tako so Madžari poimenovali eno od najvinorodnejših regij, ki je znana po vrhunskih belih sortah, v zadnjem času pa je vse bolj znana tudi po rdečih, ki dajo kompleksna, strukturirana vina. Zares se z najvišje baranjske razgledne točke na Banskem brdu nizajo neskončne vrste vinogradov. Specifične baranjske surduke - strme, globoko vsekane ceste, nastale zaradi hudournikov - na bočnih straneh krasijo gatori, enkratne vinske kleti, vkopane v

hrrib. Najbolj zanimive med njimi boste odkrili v Zmajevcu, mestu, znanem po vinskem maratonu, na katerem se septembra zbere nekaj tisoč ljudi. Kot gator je zgrajena tudi ena od treh etaž največje vinske kleti na Hrvaškem, Vinarije Belje v Kneževih vinogradih, ki se razteza na kar 1200 kvadratnih metrih. Danes moderna in obnovljena je nastala pred več kot 500 leti, nekoč pa je služila vojski Sulejmana Veličastnega kot konjušnica, puškarnica in temnica. »

1 Dvorec Kutjevo / IGOR ŠELER | 2 Sod, Erdutski vinogradi / MATIJA ŠČULAC | 3, 9 Vinska klet, Zmajevac / MATIJA ŠČULAC | 4, 5 Vinske kleti, Ilok / IVO BIOČINA
6 Baranjski gatorji (Baranjske vinske kleti) / NENAD MILIČ | 7 Vinska klet, Zmajevac / BOŽIDAR PREZELJ | 8 Vinska klet, Zmajevac / SAŠA PJANIČ | 10 Baranjske vinske gorice / NENAD MILIČ

1

2

3

Če je klet Vinarije Belje največja v državi, tedaj je kutjevska klet iz leta 1232 najstarejša, ampak ne samo na Hrvaškem, temveč v celotni jugovzhodni Evropi. Zgradili so jo cistercijanci v enem od najvinorodnejših hrvaških krajev, znanem po južni legi vinogradov, skozi poteka vzporednik 45,3 stopinje, ta isti, ki povezuje najbolj

znane vinske destinacije Piemont, Val du Rhone, Bordeaux, Oregon in Istro.

Slavonija se lahko pohvali z največkrat nagrajevano hrvaško vinski kletjo – Iloške kleti, v kateri še vedno hranijo vino v starih kletih iz 15. in 18. stoletja. Njihova zgodovina je povezana z italijansko knežjo družino Odescalchi, ki je na sremskem vinorodnem okolišu zasadila prve trse traminca in v vinogradniškem kraju Principovac zgradila posest s prekrasnim poletnim paviljonom. Danes iz središča mesta vodi do njega Iloška vinska cesta z na desetine znanih hrvaških vinskih kleti.

Največji plantažni vinograd na Hrvaškem s površino 490 hektarov je last erdutskih vinogradov. Zasajen je na blagih pobočjih Dalske planine ob meandru Donave, ki teče ob Erdutu na treh straneh in je tako nastal prekrasen vinski polotok. //

4

5

1 Vinograd, Erdut | MATIJA ŠČULAC

2 Vinogradi na vzporedniku 45,3 stopinje, Kutjevo | IGOR ŠELER | 3 Vinska klet Kutjevo | BORIS ŠTAJDUHAR | 4, 5 Vinske kleti, Ilok | SINIŠA UŠTULICA | 6, 8 Craft pivo | GORAN CONJAR | POSKUŠALNICA DOMAČEGA PIVA BOŠNIAK | 7 Pivnica, Požega | SINIŠA UŠTULICA

Majhen vodnik po slavonski craft sceni

Da so pivo odkrili povsem slučajno, ste verjetno že slišali, najbrž pa ne veste, da se je to zgodilo prav v Slavoniji in to pred pet tisoč leti v času vučedolske kulture, katere središče je bilo samo pet kilometrov od Vukovarja.

Tu torej pivo proizvajajo od nekdaj, tradicija je zelo bogata, že v 17. stoletju so ga kuhali osiješki pivovarji in tako postavili temelje Osiješki pivovarni, najstarejši na Hrvaškem. Danas je v tem mestu z nekaj pivnicami in craft pivovarjami, kot sta Beckers in Legionar, pivska scena zelo privlačna.

Najpogumnejši Slavonci so se tudi drugje po raznih mestih odločili priti iz kleti in garaž in proizvode spraviti na trg. Privabili so vse tiste, ki radi eksperimentirajo s hmeljevimi aromami, sadjem in začimbami in slavonska craft scena je v zadnjem času postala zelo živahna.

7

8

Pivo se je v Slavoniji od nekdaj kuhalo v domači obrti, v kletih, garažah, na kmetijah ... Rekord v "homebrewingu" si lastijo Kitišanci, vas v bližini Belišća, v kateri menda vsak 75. prebivalec proizvaja pivo za lastne potrebe.

Nova Gradiška je s pivovarno

Bošnjak pionir hrvaške craft revolucije. Tam se po češki recepturi proizvaja eno najbolj zaželenih craft piv na Hrvaškem. Vinkovska craft pivovarna je dobila ime po Valensu, ki je bil z bratom Valentijanom edini rimski cesar, rojen na Hrvaškem v rimskih Cibalah. Ime ni bilo izbrano slučajno. Valens je za razliko od brata, odličnega vojskovodje, bil znan ljubitelj piva, pa mu naziv sabaiarius ali pivski meh dobro pristoji. V Županji se proizvaja Hepburn, pivo posvečeno angleški družini, ki je v tem mestu v 19. stoletju zgradila tovarno tanina in na Hrvaško prinesla tenis in prvo nogometno žogo. Đakovo je znano po Black Hatu, Požega po Slawone-

ru, Barelu in Shadowu, Pleternica po Franzu, Pakrac po Grofu in Grofici, Slavonski Brod po Popsteru, Pitomača po svetlem in temnem Pitku, znano vukovarsko pivo pa so sprejeli kot craft, čeprav se pravzaprav proizvaja industrijsko.

Ljubitelji piva ne zamujajo

srečanja homebrewerjev: Pijano čapljjo v Slavonskem Brodu in Hombre v Osijeku, kakor tudi tri atraktivne pивske festivale – Osiješki craftbeer festival v maju, Požeški zlati vrček v juliju in brodski Pivski sejem novembra, na katerih pivo teče v potokih, pozitivna energija pa privlači tudi tiste, ki niso strastni ljubitelji piva.

//

A photograph of two horses running through a lush green field. The horse on the left is grey with a white blaze on its face and is wearing a red halter. The horse on the right is brown with a white blaze and is also wearing a red halter. They are both running towards the camera, with their manes and tails slightly flowing. The background is a soft-focus green landscape with trees and hills. The word "Razišci" is written in a large, white, stylized script font across the middle of the image, with small white dots scattered around it.

Razišci

Slavonijo

1

Ljelje iz Gorjanov

V Gorjanih se še danes pripoveduje legenda o tem, kako so ženske rešile vas. V času turških vdorov so bili vsi moški ujeti, zato so se ženske oblekle v pisana oblačila, na glave posadile moške klobuke, okrašene s cvetjem, in s kosami, srpi in sabljami prišle pred turški tabor. Turki so verjeli, da so prišli duhovi in pobegnili. V čast te nenavadne zmage gredo vsako leto na praznik duhov gorjanske ženske v spomladanski povorki po vasi.

Oblečene v razkošne narodne noše se delijo na kraljice ali ljelje in dvakrat večje število kraljev. Kot neveste imajo kraljice glave okrašene z belimi venci, kralji pa, v duhu legende, nosijo sablje in klobuke, okrašene s cvetjem. Po nedeljski maši ljelje in kralji odplešejo kolo v središču kraja, nato pa po vasi

obiskujejo hiše, kjer jih domačini z veseljem sprejmejo in pogostijo. Po petju tradicionalnih pesmi, posvečenih v glavnem dekletom, mladeničem ali mladi nevesti, kralji ob spremljavi dudašev in ljelj zaplešejo s sabljami. In to traja dva dni, od hiše do hiše, od vasi do vasi in vsak obisk se konča z ljudskim plesom, na katerem pogosto zaplešejo tudi gostitelji.

Kar lahko je verjeti tem slavonskim legendam in zgodbam, posebno pa če jih s strastjo pripovedujejo ob bogato obloženi mizi, ob pesmih in plesu. Pragmatični etnologi za ta lepi gorjanski običaj pravijo, da pravzaprav izvira iz predkrščanskih časov, temelji pa na zgodbi o Ljelji in Ljelju, izgubljenima otrokoma staroslovanskega boga Peruna. Temu pritrjuje dejstvo, da

1 *Ljelje iz Gorjanov* / IVO PERVAN | 2 *Narodna noša, Bapska* / IVO PERVAN | 3 *Narodna noša, Donja Bebrina* / IVO PERVAN | 4 *Ljelje iz Gorjanov* / IVO BIOČINA
5 *Slavonski bečarji* / DAVOR ROSTUHAR | 6 *Slavonski gajdaši (dudaši)* / DAVOR ROSTUHAR | 7 *Đakovske vezenine* / IVO BIOČINA

5

je vsakoletna povorka ljelj bila do 19. stoletja razširjena po slavonskih, baranjskih in sremskih vaseh. Da gre za izjemno dragoceno dediščino, ki so jo Gorjani iztrgali pozabi, je potrdil Unesco, ki je leta 2007 spomladansko povorko kraljic ali ljelj vpisal na seznam nematerialne kulturne dediščine. //

Veselo dekle od glave do pet, Slavonija jaz sem tvoj otrok

Bogastvo običajev, prekrasne narodne noše, gajdaši (dudaši), tamburaši, stari poklici, prireditvi Đakovške vezenine in Vinkovska jesen – nikjer drugje kot v Slavoniji ne boste srečali tako raznolike in pisane folklore.

O njem se razpravlja pri študiju književnosti kot enkratnem vzorcu ljudske poezije 19. stoletja. Preučeval ga je tudi Friedrich Salamon Krauss, etnolog, folklorist, filolog in seksolog, sodelavec in prijatelj Sigmunda Freuda, ki je živel v slavonskih mestih Pleternici in Požegi. Tu se je vsak dan srečeval s tem tradicionalnim slavonskim napevom s satirično, ljubezensko ali erotično vsebino, v tistih časih prav šokantno za preostali del sveta. »

1

Čeprav se zdi, da je v Slavoniji od nekdaj, je bečarac nastal šele ob koncu 19. stoletja, po odhodu Turkov in z ukinitvijo Vojne krajine. Njegovi šaljivi stihovi v desetercu hvalijo značaje in lepoto, pojejo pa ga dva ali več pevcev po sistemu klicanja drug drugega, običajno ob spremljavi instrumenta - nekoč so to bile dude ali tambura samica, danes pa so to v glavnem tamburice.

V preteklosti so ga peli bečari, samski mladeniči, bekrije (ljubitelj dobre kapljice) in veseljaki, ljubitelji žensk in pijače. Tisti malo starejši bodo danes nostalgичno zatrdili, da bečarjev ni več, da pa jim je na srečo ostal bečarac. Globoko vtkan v slavonsko tradicijo je sestavni del veselega vsakdana in niti en praznik ne mine, ne da bi se zapeli stihovi: "Kad bečari šorom

zapivaju pendžeri se širom otvaraju", "Bečari se ne ženiju mladi, bečaraju dok im ne dosadi", "Svaka cura voli tamburaša, a berdaša i cura i snaša"...

Od dva tisoč bečarcev, kolikor jih je zbral Friedrich Salamon Krauss, gospod z začetka te zgodbe, jih je več kot sto iz Pleternice. To majhno mesto ne samo da živi z bečarcem, temveč mu je edino v Slavoniji posvetilo Interpretacijski center, muzej, sprehajališče in glavni mestni trg. Babina Greda mu je posvetila zabaven festival, popularni Bečarfest. Niti en obisk Slavonije ne bo minil, ne da bi slišali vsaj en bečarac. Njegovo vrednost je potrdil tudi Unesco leta 2011, ko ga je uvrstil na seznam svetovne nematerialne kulturne dediščine.

//

2

1, 2 Trg bečarcev, Pleternica | IGOR ŠELER | 3, 7 Državna kobilarna Đakovo, Ivandubor | 4 Državna kobilarna Lipik | SAŠA PJANIĆ | 5 Zapravljiveček (kocija) z lipicanci, Lipik | IGOR ŠELER | 6 Državna kobilarna Lipik | NINA ĐURĐEVIĆ

Đakovo in Lipik

Rodijo se popolnoma črni, nato postopoma koža postaja svetlejša, med osmim in desetim letom postanejo svetlosivi, skoraj beli, nekateri, toda redki, ostanejo črni. To je zgodba o lipicancih, konjih čudovite lepote. Čeprav so ime dobili po slovenski Lipici, koren besede zelo spominja na Lipik, slavonsko mesto, znano po državni kobilarni, ustanovljeni leta 1938. Odkar je v njem leta 1843 grof Izidor pl. Janković zgradil prve hleve, je lipicanec postal eden najbolj znanih simbolov Lipika in največja turistična atrakcija. V lepoti narave na Stezi lipicancev in kun, ki v dolžini nekaj kilometrov povezuje Lipik in Pakrac, ne uživajo samo jahači, temveč tudi kolesarji in sprehajalci.

V Slavoniji je tudi ena od najstarejših kobilarn v Evropi. Državna kobilarna v Đakovu je bila ustanovljena davnega leta 1506,

lipicance pa v njej vzrejajo od začetka 19. stoletja. Poleg Pastuharne v središču mesta jih vzrejajo tudi v Ivandvoru, nekaj kilometrov od Đakova. V sklopu Pastuharnice je tudi največja zaprta jahalnica na Hrvaškem, kjer se poleg atraktivnih predstav s konji prirejajo tekmovanja s preprekami, zapregami in dresurno tekmovanju.

Ko je britanska kraljica Elizabeta II na otvoritvi olimpijskih iger v Münchnu videla četverovprego z đakovskimi lipicanci, je bila tako impresionirana, da je oktobra 1972 z družino obiskala Državno kobilarno v Ivandvoru in Pastuharnici, ni pa se mogla upreti niti vožnji s četverovprego po središču mesta. Zgodovina se je ponovila štirideset let pozneje, ko je ob obisku Hrvaške Pastuharnice in Ivandvor obiskala Camilla – vojvodinja cornwallska, soproga Charlesa, valižanskega princa.

Slavoncem lipicanci pomenijo mnogo več kot običajni delovni konji, lipicanci pomenijo prestiž in so ogledalo posestva, na katerem se vzrejajo. Okrašeni in ponosni sodelujejo na skoraj vseh tradicionalnih manifestacijah po Slavoniji. //

3

4

5

6

7

1, 4 *Dvorec Pejačević, Virovitica* / SAŠA PJANIĆ | 2 *Kurija Janković, Kapela Dvor* / MATIJA TURKALJ | 3 *Kurija Janković, Kapela Dvor* / SAŠA PJANIĆ
5 *Poletni dvorec grofa Draškovića, Noskovci* / IGOR ŠELER | 6 *Pristava Višnjica, Slatina* / ANTE VUČEMILOVIĆ | 7, 8 *Dvorec Pejačević, Našice* / SAŠA PJANIĆ

Virovitiški dvorec Pejačević na Plemiški turi

1

Zgodovinarji raziskujejo družinska drevesa, arhitekti oblike in razmerja v pokrajini, etnologi običaje in kulturo, umetniki iščejo inspiracijo, turisti pa enostavno uživajo ob legendah, gurmanski izkušnji, skladnosti in lepoti narave. Ne glede na to, kateri od teh skupin pripadajo, jim bo "Plemiška tura" razkrila najlepše dele virovitiškega okoliša. Ta lepa zgodba povezuje poletno hišo grofa Draškovića iz 19. stoljetja v Noskovcih, danes znano kot "Dravska zgodba", atraktivno izletniško točko Pustara Višnjica v bližini Slatine, dvorec Janković v Suhopolju, kurijo (dvor) Janković v Kapela Dvoru in razkošni dvorec Pejačević v Virovitici.

Kurija Janković v Kapela Dvoru, sedem kilometrov severno od Virovitice, je pravi kraj za moderne turiste, ki si želijo original-

nih doživetij. Danas heritage hotel s štirimi zvezdicami je bil nekoč podeželska posest in lovska koč družine Janković iz Suhopolja.

2

3

5

6

Da v tistem času njihov dvorec v Suhopolju ni bil po evropskih standardih, potrjuje tudi zgodba o madžarski plemkinji, ki je zavrnila snubitev Elemira pl. Jankovića, ker ji posest nikakor ni ugajala. Čeprav je grof potem dvorec nadgradil in zasadil park, jima ljubezen ni bila sojena. Grofovo srce je potem

pripadlo Ilki, hčerki upravitelja posestva, ki je postala njegova žena. Obnovljeni dvorec v Suhopolju je danes center za obiskovalce s 15 sobami, za pročeljem zgradbe iz sredine 18. stoletja pa se skrivajo vsa moderna čuda tehnologije – multi-medijska razstaviščna dvorana, 5D kino in ustvarjalni laboratorij.

Čeprav se tematska pot “Plemiška tura” nahaja v virovitiškem okolišu, bi se, glede na številne kurije in dvorce, lahko razširila po vsej Slavoniji.

S katere koli strani boste krenili, vas bo “Plemiška tura” privedla v središče Virovitice, v prekrasni dvorec Pejačević, zgrajen na začetku 19. stoletja. Čeprav je bil lastništvo nemške knežje družine Schaumburg-Lippe, pozneje tudi hrvaškega grofa Draškovića, je ime dobil po prvih lastnikih in graditeljih. Pejačevići so bili vplivni in rado videni gosti na habsburškem dvoru, arheologi pa so med raziskovanjem srednjeveške utrdbe pod dvorcem odkrili skrivni prehod, ki vodi do grofovih prostorov in budi domišljijo turističnih vodičev. //

7

8

Od Našic in Valpova do Donjeg Miholjca

Imenovali so jo “našiška princesa”, njen oče in ded sta bila hrvaška bana, babica in mati pa sta oboževali glasbo in umetnost. Skladateljica Dora Pejačević se je vse življenje vračala v Našice. V tem mestu so njeni predniki, iz iste veje, ki so ji pripadali tudi virovitiški Pejačevići, leta 1812 zgradili dvorec, na začetku 20. stoletja pa je sto metrov stran njen brat zgradil manjšo neoklasicistično zgradbo. Veliki in Mali dvorec, kot ju Našičani enostavno imenujejo, še danes dominirata v mestnem parku, v katerem je nekoč Dora iskala navdih za svoja glasbena dela. »

Dvorec ima tudi Valpovo, in to enega največjih na Hrvaškem. Prandau-Norman je edinstvena obnovljena srednjeveško-baročna celota, nastala v prvi polovici 18. stoletja. Še danes se po valpovškem kraju pripoveduje zgodba o beli gospe, duhu dekleta, ki je v 19. stoletju obsedala mladega nadporočnika cesarske konjeniške polkovnije Kuschmanna, sicer gosta

1

2

barona Prandaua. Ko se je zdravil v valpovških Železnih toplicah, se mu je vsako noč prikazovala mlada ženska, ki je trdila, da so jo ubili pred stotimi leti in njeno telo odvrgli poleg grajske kapele v sklopu dvorca. Govorila mu je, da ne bo mirna, dokler je ne pokopljejo v sveti zemlji. Če ji bo izpolnil

željo, mu bo vrnila zdravje in mu razkrila, kje je skrit zaklad. Na presenečenje vseh, ki so bili prepričani, da nadporočnik halucinira, so okostje mlade ženske resnično našli poleg kapele. Govori se, da je mesec dni kasneje Kuschmann popolnoma ozdravel, duh ženske in zaklad pa sta izginila za vedno.

Na ostankih Vallis Honesta de Gotho, cistercijske opatije iz 13. stoletja v Kutjevu, so jezuiti v 18. stoletju zgradili veličasten baročni dvorec, posest je vrhunec doživela za časa plemiške družine Turković.

V Donjem Miholjcu sta dva dvorca iz različnih obdobij povezana s skupno pokrito verando. Starejši Prandau je bil zgrajen leta 1818 v poznobaročnem slogu, novejši Mailath pa na začetku 20. stoletja v angleškem slogu tudor. Menda se je grof Mailath osebno zavezal cesarju Francu Jožefu I ob njegovem obisku Donjega Miholjca leta 1901, da bo do naslednjega cesarskega obiska mesto dobilo dvorec. Rečeno, storjeno. //

3

4

5

6

papež Inocent XI Odescalchi in njegova italijanska knežja družina, so ga papeževi nečaki v 18. stoletju razširili in mu dali končno podobo. Pod dvorcem so uredili moderne vinske kleti, ki še danes služijo svojemu namenu. Razrušen med Domovinsko vojno je zdaj temeljito obnovljen kot kulturni spomenik z vidnimi znaki gradbenih preslojevanj na pročelju, iz njegovega atrija pa se ponuja najlepši pogled na Donavo v mestu.

Eltz in Odescalchi sta dvorca neobičajne lepote, z izjemno kulturno vrednostjo in pomemben del bogate ponudbe območja Vukovar-Vučedol-Ilok. Območje je osvojilo prestižni naziv EDEN destinacije na temo kulturnega turizma. //

Na vzhodu Hrvaške: dvorca Eltz in Odescalchi

Za težkimi lesenimi vrati vukovarskega dvorca Eltz se skrivajo stoletja bogate in viharne zgodovine. Gradnjo je leta 1749 začel lastnik vukovarskega fevda, grof Anzelmo Kazimir Eltz, prvo večjo širitev je doživel trideset let pozneje. Na začetku 20. stoletja mu je dunajski arhitekt Siedeka dal prepoznavno razkošno podobo, ob koncu istega stoletja pa je bil popolnoma uničen med Domovinsko vojno. V novem tisočletju se mu vrača prejšnji sijaj in ga umetnostni zgodovinarji in arhitekti imajo danes za eno od najbolj reprezentativnih zgradb baročnega obdobja na Hrvaškem, za mnoge Vukovarčane in turiste pa je najlepša zgradba v mestu.

Že leta 1968 se je vanj iz zgradbe stare kočijaške pošte preselil mestni muzej Vukovarja, ki so ga osnovali z donacijo rimskega denarja, pohištva, orožja in zbirke umetniških slik dr. Antuna Bauerja s konca 19. stoletja.

Še en dvorec je bil na vzhodu Hrvaške spremenjen v atraktiven muzej. V dvorcu Odescalchi je danes sedež muzeja mesta Ilok z arheološkim, srednjeveškim, etnografskim in galerijskim oddelkom. Dominira v središču mesta odkar ga je v 15. stoletju dal zgraditi Nikola Iloški. Potem ko ga je v znak hvaležnosti za pomoč pri osvoboditvi Iloka od Turkov dobil

7

1 **Dvorec Kutjevo** / SAŠA PJANIĆ | 2 **Dvorec Prandau-Mailath, Donji Miholjac** / IVO BIOČINA | 3, 4 **Dvorec Prandau-Norman, Valpovo** / SAŠA PJANIĆ
5 **Dvorec Eltz, Vukovar** / SAŠA PJANIĆ | 6 **Dvorec Odescalchi, Ilok** / IVAN RIPić | 7 **Dvorec Odescalchi, Ilok** / SAŠA PJANIĆ

1

Neobnovljen dvorec Kulmer-Marković v Cerniku, kurija (dvor) Adamović-Cseh v Erdutu, dvorec Eugena Savojskega v Bilju, dvorec družine Esterhazy v Dardi, kompleks dvorca Tikveš, dvorec v Kneževu, baročni dvorec Gosseau-Sandor-Khuen v Nuštru pričajo o bogati zgodovini. Niti plemiči se niso mogli upreti lepoti Slavonije.

2

Osiješka trdnjava, brodska trdnjava in iloški kraljevi grad

Menda so telo generala Johanna Stephana von Beckersa, vodjo graditve osiješke trdnjave, po njegovi smrti zazidali v obzidje ob severnih Vodnih vratih. Pravijo, da je leta 1768 niticarju Josipu Ilmju uspelo vstopiti v trdnjavo, čeprav je prispel v Osijek po sončnem zaho-

du in je prenočitev našel v gostilni "K šaranu" (H krapu) na mestu današnjega Esseker centra. Nekateri verjamejo, da je v trdnjavi še vedno skrita skrinja iz habsburške cesarske zakladnice, ki so jo preselili v Osijek potem, ko je Napoleon zagrozil Dunaj.

Čeprav je v 18. stoletju slovela kot ena od najmodernejših evropskih trdnjav, nikoli ni opravila svoje vojaške funkcije in danes so ob Vodnih vratih in trdnjavskem vodnem stolpu ostali ohranjeni samo obzidje proti Dravi in Kronske utrdbe na levi strani reke, baročni dvorec, ki so ga tu zgradili, pa je po mnenju mnogih najatraktivnejši del Osijeka.

4

5

V Slavonskem Brodu ob reki Savi, na mejnem prehodu med Turčijo in Avstro-Ogrsko - enem od najpomembnejših strateških in prometnih krajev, so v 18. stoletju na predlog Eugena Savojskega zgradili trdnjavo za štiri tisoč vojakov in 150 topov. Monumentalno zgradbo pravilne zvezdaste oblike je polnih šestdeset let dan in noč gradila množica slavonskih kmetov.

Ta izjemno ohranjen in obnovljen spomenik z Muzejem tambure, Galerijo Ružić in programom žive zgodovine je danes središče kulturnega življenja Slavonskega Broda.

Srednjeveško obzidje v Iloku z manjšimi stolpi, dolgo okoli 1350 metrov, je danes največji ohranjeni fortifikacijski kompleks na celinskem delu Hrvaške. Ob obnovi obzidja v 15. stoletju je Nikola Iloški, ban Hrvaške, Slavonije in Mačve, vojvoda Transilvanije in kralj Bosne, v zahodnem delu mesta zgradil novo palačo. Ker je Nikola Iloški nosil kraljevski naziv, Ilok ni bil samo še ena srednjeveška trdnjava, temveč pravo kraljevsko mesto. //

5 Srednjeveško obzidje, Ilok / SERGIO GOBBO

3

6 Trdnjava, Slavonski Brod / IGOR ŠELER | 7 Trdnjava, Slavonski Brod / FILIP BEUSAN

6

7

Srednjeveški gradovi na pobočjih Papuka

Nekateri pravijo, da je ime dobil po lepi vili, zazidani v njegove temelje, drugi, da po lepi kneginji, ki se je vrgla v globino z najvišjega stolpa, tretji pa imajo radi zgodbo o volu sinje dlake, ki je spal v hladu pod orehom poleg razcvetelega grma vrtnic in so prav na tem mestu zgradili grad, trden kot oreh in lep kot roža. Čeprav domnevajo, da je impresivni Ružica grad nad Orahovico nastal pred letom 1220, ne moremo z gotovostjo reči, kdaj je bil zgrajen. Ne ve se niti, kdo ga je zgradil, niti to, kako so tako velike kamnite bloke privlekli do vrha hriba na severovzhodnem pobočju Papuka.

Od osmih starih srednjeveških gradov na pobočjih Papuka je eden najlepših zrasel na južni strani hriba Lapjak blizu Velike, vhoda v naravni park. Nastal je v 13. stoletju, na začetku je bil v lasti velških Befekijevcev, po turški osvojitvi pa je postal vojaška postojanka. S podaljšanim peterokotnim tlorisom, katerega monumentalna severna fasada deluje kot ladijski premec, se razlikuje od vseh podobnih utrd

na tem območju. Danes, samo delno ohranjen, še vedno vzbuja občudovanje izletnikov in planincev, ki se odločijo za poučno pot Lapjak.

Srednjeveški grad Kaptol, prav tako na obrobju Papuka, je bil nekoč ugleden del Požeškega kaptola sv. Petra, ustanovljenega v 13. stoletju. Ko so v 16. stoletju v Slavoniji

vladali Turki, je tu živel zloglasni Dizdar aga. Utrdbo so obnovili v 18. stoletju, od 19. stoletja pa je last Stolnega đakovskega kaptola. V gradu so živeli vse do leta 1943 in je ostal dobro ohranjen ter je neizogibna postaja planincev in ljubiteljev narave. Z odlokom papeža Janeza Pavla II je danes srednjeveški grad Kaptol v lasti požeške škofije. //

1

2

5

*O tem, da je Slavonija vedno ležala na pomembnih strateških smereh potrjujejo **ostanki starih gradov in utrdb**, kot je zgodnesrednjeveška zgradba v Lovčiču blizu Slavonskega Broda, stari grad Čaklovec na obronkih Psunja, srednjeveški stolp v Erdutu, utrdbe v Šarengradu ...*

4

3

1 Stari grad Velika, Papuk / ALAN ČAPLAR | 2 Stari grad Velika, Papuk / IGOR ŠELER | 3 Srednjovekovni grad Kaptol, Papuk / TZ PSŽ | 4 Srednjovekovna kula, Erdut / IGOR ŠELER
5 Ružica grad, Orahovica / MATIJA TURKALJ | 6, 7 Slavonski banovac / IVO BIOČINA

Razišči Slavonijo / Za radovedne

Od Jankovića do Aston Martina

V mestecu Pakrac je od 1256 do 1260 s polno paro delovala prva kovnica denarja na Hrvaškem. S slavonskim banovcem, kakor so imenovali srebrnik, izdelan v njej, se ni plačevalo samo v Slavoniji, temveč tudi na Madžarskem, v Sloveniji, Romuniji in Bosni. Na eni strani srednjeveškega kovanca je bila kuna in tako Pakračani z vso pravico verjamejo, da je njihov novček prednik današnje hrvaške monete. Ta živalica se ni slučajno znašla na srebrniku. Pred pojavom denarja je bilo njeno krzno zelo cenjeno plačilno sredstvo. Čeprav je kovnica tu delovala samo štiri leta in se nato preselila v Zagreb, spomin nanjo hranijo v muzeju

6

7

mesta Pakraca v zgradbi Malega dvora Janković v središču mesta. Če ga obiščete, lahko skujete svoj lastni primerek slavonskega banovca kot originalen spominek iz Pakraca. »

1

2

V Vrpolju, rojstnem kraju kiparja Ivana Meštrovića, **obiščite spominsko galerijo, posvečeno temu svetovno znanemu umetniku, katerega dela krasijo največje prestolnice.** Obiščite tudi Novo Gradiško - najmlajše mesto na Hrvaškem in njegovo mestno jedro z dvema cerkvama, starim sodiščem in zaporom iz 18. stoletja.

3

Zgradba muzeja v Malem dvoru je z Glavnim dvorom in dvema manjšima gospodarskima poslopjema del zaščitenega kompleksa Janković iz prve polovice 18. stoletja. Obkrožata ga veliko dvorišče in nepogrešljivo pakraško

sprehajališče. Tu boste odkrili enega od treh najboljših pakraških prostorov za poljubljanje. Tako vsaj piše na ploči, mimo katere ne morete, ne da bi naredili selfije, ne glede na to, ali ste v paru ali sami.

Družina Janković je tudi v sosednjem Lipiku pustila globoko sled. V lipiškem stoletnem parku, zaščitenem spomeniku krajinske arhitekture, se je še kot otrok igrala grofica Jelka Janković, o čemer pričajo breg, klop in steza, ki so po njej

1, 2 Spominska galerija Ivana Meštrovića, Vrpolje | FILIP BEUSAN | 3, 7 Nova Gradiška | MLADEN BOŽIČKOVIĆ | 4 Toplice, Lipik | SINIŠA UŠTULICA | 5 Toplice, Lipik | SAŠA PJANIĆ
6 Graničarski čardak (Obmejna postojanka) | ZVONIMIR TANOČKI

4

7

dobili ime. V parku so bile na izviru zdravilne vode leta 1886 zgrajene znane hrvaške Toplice Lipik. Zdravilna voda izvira v globini 234 metrov in ima stalno temperaturo 60 stopinj Celzija.

Tu je Antunov ali grofov vrelec, ena od prvih vrtin termomineralne vode v tem delu Evrope, ročno izvrtana leta 1870. Že po petih letih so z mineralno vodo polnili steklenice, Lipiški studenec pa je bil vse do leta 1993 edina naravna mineralna voda domače proizvodnje na hrvaškem trgu.

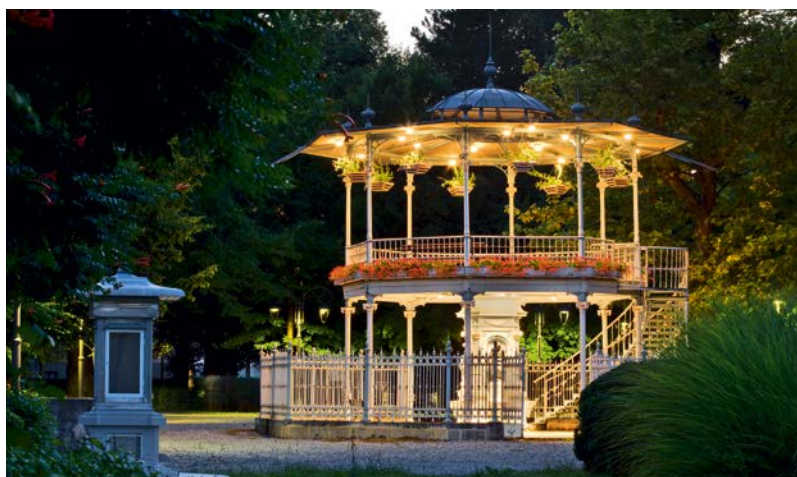
Ker smo že v Lipiku, morda niste vedeli, da so Bentley, Lamborghini, McLaren in Aston Martin DB10 iz filma o Jamesu Bondu opremljeni z visokokvalitetnim steklom iz steklarne Lipik Glas in da v njej izdelujejo steklene stopnice za vse Appleove trgovine. //

6

O nogometu, mejaški zgodovini in batinski bitki

5

V državi svetovnih podprvakov v nogometu in zmagovalcev Wimbledona sta se ti dve športni panogi prvič na Hrvaškem zaigrali prav v Slavoniji. To je bilo ob koncu 19. stoletja v Županji, zasluge za začetek športne tradicije pa pripadajo deveterici Angležev, ki so se leta 1880 v tem mestu odločili zgraditi tovarno tanina. Eden od njih, Fredy Hepburn, se je oženil s Katarino Horvatić, ki je tako postala prva šokaška lady, ki so jo radi videli tudi v visoki angleški družbi. »

1

Čeprav je slavonsko mesto, Županja nudi neobičajen ambient vaške arhitekture. Tu boste izvedeli, da “ušoravanje” pomeni združitev manjših zaselkov v edinstveno celoto. Najlepša zgradba je Graničarski čardak iz 19. stoletja, edini preostali spomenik Vojne krajine ob Savi iz tistih časov, ko je dominiralo turško cesarstvo. V njem je danes spominski muzej Stjepana Gruberja.

Še en kulturni spomenik je bil nekoč graničarska “štacija”. Gre za rojstno hišo Petra Preradovića v Grabrovnici poleg Pitomače, ki je danes pesnikov spominski muzej.

2

3

Če vas pot zanese v Slatine, ne smete zamuditi enega od najlepše urejenih muzejev v Slavoniji, ki vam bo pripovedoval o tisočletni zgodovini mesta in bližnjih občin Čadavice, Sopje, Voćina, Mikleuša in Nove Bukovice.

V Batini je spominski kompleks Batinska bitka, postavljen v spomin na eno od najtežjih vojnih operacij med drugo svetovno vojno ob Donavi. Na kraju najhujših bojov je postavljen spomenik, delo hrvatskega kiparja Antuna Augustinčića,

5

1 Domovinski (rojstni) muzej Stjepana Gruberja, Županja / SINIŠA UŠTULICA | 2, 3, 4 Domovinski muzej, Slatina / SAŠA PJANIĆ

5 Memorialni kompleks Batinska bitka, Batina / EFEKT MEDIA | 6 Mamutovac, Slatina / BOJAN HARON MARKIČEVIĆ | 7, 8 Rojstna hiša Petra Preradovića, Grabrovnica / SAŠA PJANIĆ

ob kripti s posmrtnimi ostanke pa je tudi spominski dom s stalno muzejsko zbirko. Spomenik je najboljša razgledna točka na tem delu Baranje z lepim razgledom na Donavo, ob kateri se srečajo Hrvaška, Madžarska in Srbija. //

7

8

6

*Ivan Rakitić, Mario Mandžukić in Ivica Olić, srebrni s svetovnega prvenstva v nogometu 2018, so v središču rojstnega kraja, Slavonskem Brodu, dobili zvezdnate spominske plošče. Njihov soigralec **Domagoj Vida** v rojstnem Donjem Miholjcu vzreja črne slavonske svinje, **najboljši strelec svetovnega prvenstva 1998, Davor Šuker**, pa se je rodil v Osijeku.*

A scenic view of a lake with green canoes in the foreground and a dense forest in the background. The canoes are bright green with white interiors and are parked on the water. The forest is lush and green, covering a hillside. The sky is blue with some clouds. The text "Polna pr" is written in a large, white, cursive font across the middle of the image, surrounded by white splatters.

Polna pr

esenečny

1

Naravni park Papuk

Ali veste, da sta bila Papuk in Psunj nekoč otoka v Panonskem morju, Sovsko jezero pa je njegov edini nepresušeni ostanek? Na Papuku je prepadna jama Uviraljka, pomembno prebivališče netopirjev, Suhodolka pa je z več kot 90 metri najgloblja jama na celinskem delu Hrvaške.

Na Bansko brdo, sicer s samo 243 metrov višine, so Baranjski zelo ponosni, toda hrib je hrib, četudi ni zelo visok. V Sremu pravijo, da ni lepše gore od Fruške gore in če začnete naštevati vse planine, ki obkrožajo požeško kotlino, bi pomislili, da se nahajate v nekakšnem gorskem predelu Hrvaške in ne v središču Slavonije. Požeška gora, Papuk, Dilj-gora, Krndija in Psunj porušijo vse predsodke o Slavoniji kot prostrani ravnici.

Čeprav je z 985 metrov nadmorske višine Psunju pripadel naziv najvišjega hriba v Slavoniji, je Papuk leta 1999 pridobil status naravnega parka, leta 2015 pa od Unesca naziv geoparka. Ta pravljica ni predel se razteza na več kot 336 kvadratnih kilometrih, več kot 96 odstotkov površine pa prekriva gozdna vegetacija s kar 13 različnimi tipi gozda.

2

3

1 Planinski dom Jankovac / ALAN ČAPLAR | 2 Vhod v Naravni park Papuk, Velika / ALAN ČAPLAR | 3 Javaka glava, Papuk / ALAN ČAPLAR | 4 Izletišče Omanovac, Psunj / IGOR SELER | 5 Slap Skakavac, Jankovac / SAŠA PJANIĆ | 6 Sovsko jezero, Čaglin / IGOR SELER | 7 Kažipot v Duboki / ALAN ČAPLAR | 8 Geološki naravni spomenik Rupnica, Unescov svetovni geopark Papuk / SAŠA PJANIĆ

4

6

7

Na njegovih severnih

obronkih se razteza gozdni park Jankovac, ena od najlepših gorskih dolin, obkrožen z mistiko stoletnih bukovih gozdov. Danes je to tudi znana planinska izletniška točka s planinskim domom s 60 posteljami, učnimi stezami, gorskimi potoki in jezeri, jamami in z več kot dva tisoč rastlinskimi in živalskimi vrstami ter slikovitim slapom Skakavcem, ki s 36 metrov visoke stene pada v Kovačico.

8

9 Geološki naravni spomenik Rupnica / GORAN SALETTO

5

Ta del Papuka je tako prevzel voćinskega plemiča Josipa pl. Jankovića, ki ne samo, da se je odločil tu živeti, temveč je tu tudi pokopan v jami, od koder se ponuja prekrasen razgled. V njegovo čast po najlepšem delu gozdnega parka, ob planinskem domu, dveh umetnih jezerih, slapu Skakavcu, Maksimovi jami danes poteka Grofova učna steza z info ploščami, lesenimi mostovi in stopnicami.

Na severozahodnem delu

Parka se nahaja Rupnica, edinstven geološki naravni spomenik vulkanskega nastanka, pravzaprav naravni mozaik iz velikih kamnov, zloženih kot stopnice. Do Rupnice boste najlažje prišli iz Voćina, v katerem se ob Veliki na drugi strani naravnega parka nahaja center za obiskovalce in službeni vhod v park.

//

1

2

Imenujejo ga evropska Amazonka, je največja notranja delta Donave in nikjer ne izgleda enako. Nahaja se med Donavo na vzhodu in Dravo na jugu in je naravni močvirni rezervat in eno od najbolj ohranjenih poplavnih območij. Je največje dristišče sladkovodnih rib v Podonavju in ena največjih fluvialno-močvirnih nižin v Evropi.

Razprostira se na 231 kvadratnih kilometrih, pri tem posebnemu zoološkem rezervatu na njegovem jugu pripada okoli 70 kvadratnih kilometrov. Uvrščen je na seznam ornitološko pomembnih območij, z Ramsarsko konvencijo je bil razglašen za mednarodno pomembno območje in je del čezmejnega rezervata biosfere Mura-Drava-Donava, ki je pod zaščito Unesca.

Ime Kopački rit je kombinacija madžarskih besed kapocs in rit, v prevodu sponka in livada. Kot sponke med močvirnimi livadami

se vanje globoko zajedajo leseni mostovi in tako obiskovalcem omogočajo enkratno doživetje v tem naravnem fenomenu.

Reke in poplavne vode so ustvarile njegov neobičajni relief, naredile prodnate bregove, ade in neštete rokavce, kjer so domovanje našle redke ogrožene rastlinske in živalske vrste. Tu so zabeležili več kot 280 vrst ptic, od katerih jih tukaj 141 redno ali občasno gnezdi.

3

5

Naravni park Kopački rit

4

Zunaj je svoboda #outside is freedom

Če ste v Slavonskem Brodu, obiščite umetno jezero Petnja, ribiško oazo ob južnih obronkih Dilja. Od mesta je oddaljeno samo sedem kilometrov, s sprehajalnimi potmi in vodnimi športi je priljubljena izletniška točka Slavonsko-brodčanov. V bližini je z erozijo nastal kanjon Pljuska z nekaj manjšimi slapovi in jamami, od katerih je najatraktivnejša tista s stropom, prekritim s fosili iz časa, ko je bilo tu Panonsko morje. »

6

7

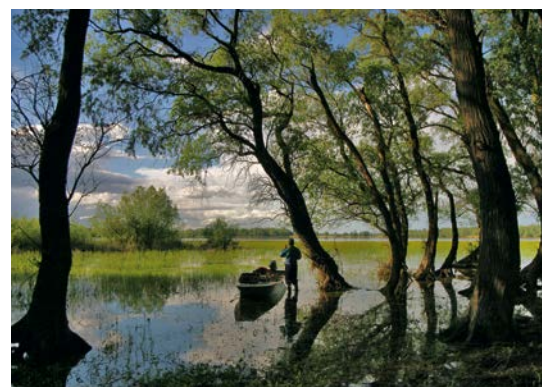
Pogosto je možno videti tudi ogroženega belorepega orla, kako svobodno leti nad vodo.

Bogat rastlinski in živalski svet in lepoto narave Kopačkega rita je v toplejših delih leta najboljše opazovati s turistične ladje, čolna ali kanuja s pomočjo usposobljenih vodnikov, po kopnem pa si ga je možno ogledati s turističnim vlakom, kolesom ali peš. Informativni center z gostinsko ponudbo pri

samem vhodu v naravni park je idealna začetna točka za spoznavanje neobičajnega močvirnega sveta.

V Kopačkem ritu je atraktiven kompleks podeželskega dvorca Tikveš iz 19. stoletja, znan tudi kot Titov двореc. V njem sta se jugoslovanski kralj Aleksander in predsednik Josip Broz Tito oddahnili po lovu v okoliških gozdovih. Tudi danes posest in gozdovi očarajo obiskovalca z neobičajno lepoto. //

8

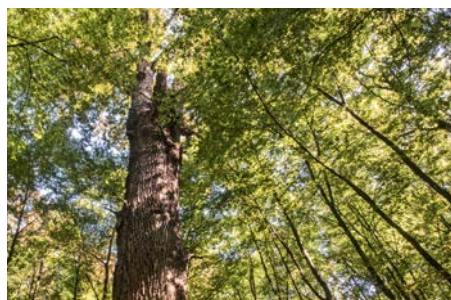

1, 7 **Kopački rit** / IVO BIOČINA | 2, 4, 6, 8 **Kopački rit** / MARIO ROMULIĆ I DRAŽEN STOJČIĆ | 3, 5 **Kopački rit** / GORAN ŠAFAREK

Med vinogradi na Dilj-gori niso več samo stare počitniške hiše, kot je tista družine Brlić, v kateri je hrvaška pisateljica Ivana Brlić Mažuranić napisala svoje najlepše bajke. Tu so si Brodčani zgradili svoje vikend hišice in družinske hiše in se je mesto tako razširilo tudi na diljska pobočja. V bližini je tudi Šuma Striborova, znana izletniška točka, kjer so se rojevali liki iz Ivaninih zgodb in planinski dom v Popovičevem gozdičku.

1

2

Dvajset kilometrov severno od Slavonskega Broda so Ljeskove vode, osem izvirov s potoki in umetnim jezerom. Vzhodno od mesta je obsavski pašnik Gajna z močvirno floro in favno, kjer se še danes pasejo podolska goveda, posavski konji in črne slavonske svinje – vsi avtohtone hrvaške pasme. Do te zaščitene pokrajine z

učno stezo in razgledno točko vodi kolesarska pot iz središča Broda. V bližini je poseben ornitološki rezervat Bara Dvorina z več kot 160 vrstami ptic in kompleks umetnih ribnikov Jelas, od katerih sta dva zaščitena kot posebna ornitološka rezervata z več kot 230 vrstami ptic in največjo kolonijo čapelj na Hrvaškem.

“Dravska priča” v Noskovcih in naravni park **Kopački rit** sta del čezmejnega **Rezervata biosfere Mura-Drava-Donava**, ki je zaradi izjemne bioraznolikosti pod zaščito Unesca.

1 Lonjsko polje / ZORAN JELAČA | 2 Rezervat Prašnik, Stara Gradiška / NINA ĐURĐEVIĆ | 3 Črna slavonska svinja, pašnik Gajna, Oprisavci / SAŠA PJANIĆ
4 Podolsko govedo, pašnjak Gajna, Oprisavci / SAŠA PJANIĆ | 5 “Dravska zgodba”, center za obiskovalce, Noskovci / TATJANA ARNOLD SABO | 6 Noskovci in Drava / IVAN DARKO GRLICA
7 Opazovanje ptic, Noskovci / IVAN DARKO GRLICA | 8 Rjava čaplja / IVAN DARKO GRLICA

4

5

Pašnik in zaščitena pokrajina na območju občine Dragalić je tudi Iva. Malo naprej, na območju Stare Gradiške, se razprostira Prašnik, poseben rezervat gozdne vegetacije in eden zadnjih ostankov slavonskih hrastovih pragozdov. Zaščiteno je tudi stoletni gabrov gozd med Novo Gradiško in Okučani. Tu pa ste že pred vrati naravnega parka Lonjsko polje, največjega zaščitene močvirnega območja v celotnem donavskem porečju in največjega naravnega rezervata ptic ter dristišča krapov v Evropi. //

Od Dravske zgodbe do dobovih gozdov

Sprehod po gozdu sprošča in polni z energijo, prav tako sprehod ob reki, gozdov in rek pa v Slavoniji ne primanjkuje. Na severozahodu regije boste v informativno-poučnem centru in hostlu "Dravska priča" v Noskovcih poleg Čadavice ponovno odkrili vso lepoto narave. Svet sov, bogata flora, kotiček z metulji, ribji svet, dvoživke in plazilci,

8

3

6

7

ptičja prepevalnica, dravski gozdovi z vilami in vilenjaki – to je samo majhen del tega, kar boste tam videli. Center in hostel se nahajata v obnovljenem poletnem dvorcu grofa Draškovića iz 19. stoletja, spomeniku krajinske arhitekture na sredi parka. Učna steza "Dravi v objem" vodi prav do rečne obale, kjer se lahko odpočijete in kjer je opazovalnica za ptiče.

Na vzhodu Slavonije so bila močvirna območja ob Donavi, Savi, Bosuti in Spačvi nekoč neprehodni pragozdovi. Slavonski gozdovi so po svetu znani po impozantnih primerkih doba in tu je Spačva, največji celovit avtohton gozd slavonskega doba, kjer rastejo nekateri od njegovih najlepših primerkov. >>

1

V bohotnem spačvanskem gozdu po lepoti izstopajo Virovi, ki so del ekološke mreže Natura 2000 držav članic Evropske unije. Z ne več kot dvema kilometroma dolžine in šestdeset metrov širine zavzemajo predel ob rečici z istim imenom in ustvarjajo tipično slavonsko pokrajino. Ta edinstvena oaza, bogata z rastlinskimi in živalskimi vrstami, se zahvaljujoč podzemnim vodam nikoli ne presuši in predstavlja svojevrsten vhod v spačvansko oazo miru. Tu boste spoznali, kaj resnično pomeni tišina in se popolnoma združili z naravo.

V Bošnjakih obiščite Gozdarski muzej in ne zamudite vožnje z ekomobilom po starih Kunjevcih, ograjenem lovišču podjetja Hrvatske šume v bližini Vinkovcev.

“Kdor je enkrat bil v tem našem prastarem gozdu, s temi čudovitimi debli, pokončnimi, čistimi in visokimi, kot da so odliti, ta tega ne bo nikoli pozabil”; s temi besedami je slavonske gozdove opisal hrvaški pisatelj in gozdar Josip Kozarac in mnogi ljubitelji narave so se o tem prepričali.

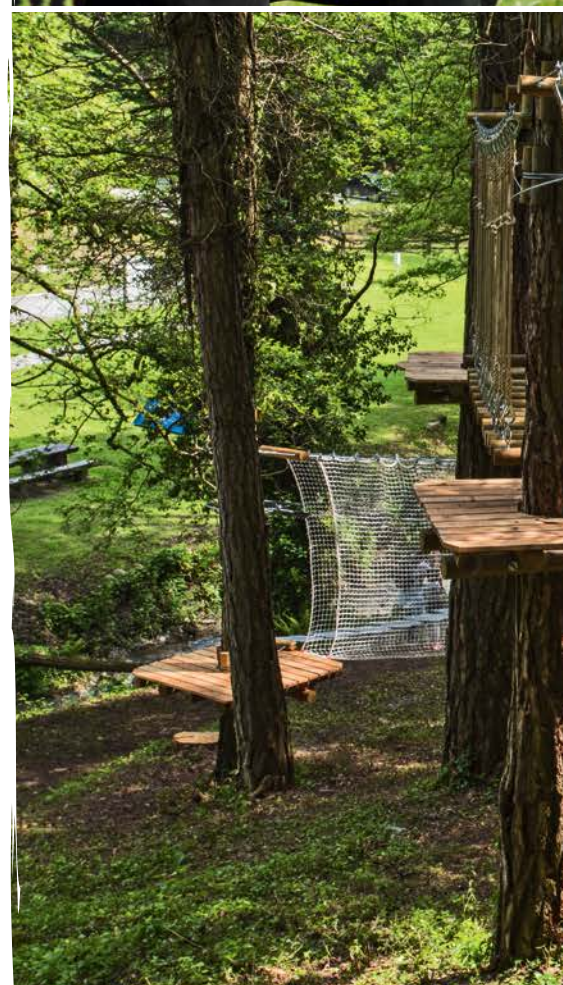
//

2

1 Gozdarski muzej, Bošnjaci | SAŠA PJANIĆ | 2 Jelen lopatar, Kunjevci | ZVONIMIR TANOCKI
3 Lokostrelci, izletišče Omanovac, Psunj | NINA ĐURĐEVIĆ | 4 Adrenalinški park Duboka | NINA ĐURĐEVIĆ

5 Tauberjove stene, Velika | SAŠA PJANIĆ | 6 Gozdni park Jankovac, Papuk | ALAN ČAPLAR | 7 Izletišče Omanovac, Psunj | NINA ĐURĐEVIĆ

5

Zrak in zemlja

Jadralni padalci so v tem delu Hrvaške odkrili svoja priljubljena vzletišča. Med njimi je Omanovac, izletniška točka na Psunju nad Pakracem, od koder se ponuja eden od najlepših pogledov na Slavonijo.

7

Ne moremo zagotovo trditi, da je 159 kilogramov težak som največja riba kdaj koli ulovljena v Slavoniji, sigurno pa je, da si lasti rekord v slavonskem lovnem turizmu jelen kapitalec z 253,26 CIC točkami, ulovljen v baranjskih gozdovih.

3

4

6

Planinci bodo uživali na daljših in zahtevnejših poteh, med katerimi je tudi atraktivna krožna tura Velički visovi na Papuku. Tam so tudi Sokoline, prvo športno plezališče v Slavoniji, Cesta rož in vina v Pleternici ali Sokolja steza, ki od Požege poteka do razgledišča Sokolovac na Požeški gori. Te niso preveč zahtevne pa jih zmorejo tudi tisti z manj kondicije.

V tem delu Hrvaške je ribolov tradicionalno ena od najbolj priljubljenih oblik rekreacije. Nudi neomejene možnosti oddiha v naravi – od individualnega bivanja ob jezeru, reki ali potoku do zabave za vso družino na izletiščih z ribniki, kot so tista v okolici Virovitice, Slavonskega Broda, Pakraca, Lipika, Požege ali Đakova.

Lovci enostavno obožujejo Slavonijo. V njenih gostih gozdovih so od nekdaj lovili plemenitaši, vojskovodje in državniki in tudi danes je ta del Hrvaške priljubljena destinacija lovskega turizma. »

1

2

Ni nujno, da ste ljubitelj lova in ribolova, da bi uživali v prečudoviti naravi. Hoja po učnih poteh, obisk naravnih znamenitosti, arheološka nahajališča in ruševine utrdb, fotofari z izkušnimi vodiči in off-road vožnja, kakršno boste doživeli na primer na obronkih Papuka in Psunjna ter v Baranji, vam bodo odkrili najbolj skrite kotičke Slavonije.

Šole jahanja, terapevtsko in rekreativno jahanje, ture za najbolj izkušene jahače so v ponudbi v Lipiku in Đakovu, Višnjici, Poljancu in Garčinu, Požegi, Pleternici, Bilju, Vinkovcih, če pa niste jahalni tip, se enostavno odločite za vožnjo s fижakarjem. To ni kakšna posebna rekreacija, je pa sijajno doživetje. //

V Nijemcih lahko zaplujete z rečnim katamaranom Sv. Katarina po Bosutu in Spačvi, v Osijeku pa obiščite največji vodni mlin na Hrvaškem, mlin-ladjo na reki Dravi. Poleg Pitomače ne smete zamuditi Križnice, kontinentalnega otoka neobičajne lepote v dravskem meandru.

3

Voda i vatra

Življenje ob reki ima poseben čar, odraža se na ležernem življenjskem slogu in značaju Slavoncev. Voda umirja in zdravi, potuje skozi prostor in čas, povezuje mesta in civilizacije. Rečna obala vabi na sprehod. Radi jo imajo pesniki in slikarji, ljubitelji narave, pa tudi rekreativci – od tekačev in kolesarjev do jahačev.

1 *Rekreativno jahanje, Garčin* / FILIP BEUSAN | 2 *Kamp, Garčin* / IGOR ŠELER | 3 *Poloj, Slavonski Brod* / NINA ĐURĐEVIĆ | 4 *Izliv Drave v Donavo* / DENIS DESPOT
5 *Vožnja z ladjo, Donava* / SINIŠA UŠTULICA | 6 *Mlin (na vodo), Osijek* / NINA ĐURĐEVIĆ | 7 *Zlatna Greda, Kopački rit* / FILIP BEUSAN | 8 *Plaža Draž, Osijek* / NINA ĐURĐEVIĆ

5

6

Odkrijte slavonska mesta in kraje iz nove perspektive, ne zamudite vožnje s kanujem, kajakom ali ladjo po Donavi, Dravi, Savi ali manjših slavonskih rekah, kot sta Bosuta in Spačva. Njihove obale so odlična izbira za sončenje v poletnih mesecih, ugodna temperatura vode pa vam bo ponudila pravo osvežitev. Če ste bolj robinzonski tip, se boste odločili za kakšen skrit kraj z naravno plažo, če pa

imate radi druženje in zabavo, se boste odločili za mestno plažo, kot so tiste v športno-rekreacijskem centru Poloj v Slavonskem Brodu, rekreacijskem centru Copacabana v Osijeku, Poloji, v Županji ali na znani Vukovarski adi.

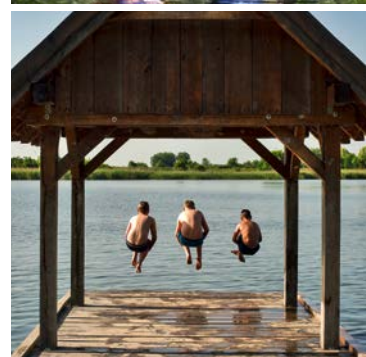
Tako kot ljudje tudi ptice rade živijo ob rekah in je Slavonija njihovo priljubljeno prebivališče. Če želite spoznati ta bogati svet, bo morda najbolje, da začnete na opazovalnici za ptice. Opazovanje ptic je možno v sklopu projekta "Dravska zgodba" v Noskovcih, na opazovalnici v Borovu, ena od najatraktivnejših opazovalnic pa se nahaja na turistični poti "Gremo v Srem" na sredi polja v Nijemcih. Opazovalci ptic pravijo, da je tu, ob mirnem Bosutu, v eni uri možno videti več vrst ptic kot na drugih krajih v nekaj dneh. »

9 **Nijemci** / SAŠA PJANIĆ

4

7

8

9

1

2

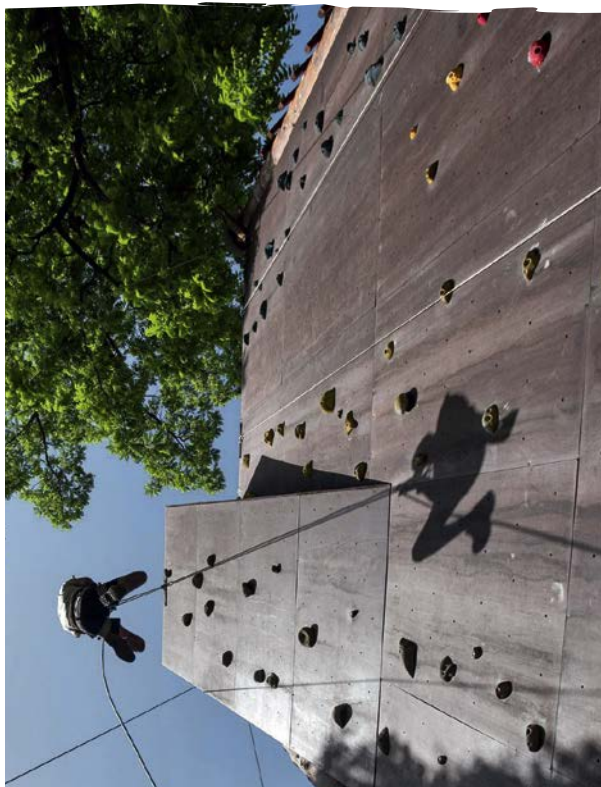
Za popolnoma drugačna doživetja obiščite adrenalinski park v eko centru Zlatna greda, ki se nahaja v pustinja z istim imenom. Doživite pravo pustolovščino na sredi gozda, zaveslajte s kajakom po naravnem parku Kopački rit, namesto z avtomobilom pa se zape-
ljite po Baranji s kolesom.

Najbolj zagrizeni adrenalinski odvisneži komaj čakajo Pannonian Challenge, največjo manifestacijo ekstremnih športov in glasbe v jugovzhodni Evropi, ki se odvija ob koncu pomladi pet dni na osiješki plaži Copacabana, ki jo ljubkovalno imenujejo Kopika. //

V Belišću, “Evropskemu mestu športa 2017” in “Evropski regiji športa 2018”, se je rodil **Matija Ljubek**, dvakratni olimpijski zmagovalac v kajaku, ki je prve zaveslaje opravil na Dravi. Peščena plaža Bistrinci je znana po “bistriginu”, lokalni izpeljanki “picigina” (igra z žogo v plitvini).

1 Pannonian Challenge, Osijek / SAMIR KURTAGIĆ | 2 Poloj, Slavonski Brod / NINA ĐURĐEVIĆ | 3 Adrenalinski park, pristava Zlatna Greda / NINA ĐURĐEVIĆ

3

5 Zlatna Greda, vožnja s kanujem / NINA ĐURĐEVIĆ | 6 Zlatni Lug / NINA ĐURĐEVIĆ | 7 Kolesarji, Požega / SINIŠA UŠTULICA

Donava, Drava, Sava in kolo

Skozi Slavonijo poteka EvroVelo 13, tura ob železni zavesi, na Hrvaškem znana kot Dravska tura. V dolžini 138 kilometrov gre skozi Slavonijo tudi del EvroVelo 6 Donavske kolesarske ture, ki poteka po najslikovitějšíh predelih Kopačkega rita, Osijeka, Aljmaša, erdutskega vinogradniškega območja ter nizvodno ob Donavi skozi Vukovar, Vučedol, Ilok. V enem delu se prekriva z dvema slavonskima kolesarskima turama - krožno turo Srem in Panonsko turo miru. EvroVelo 13 in EvroVelo 6 povezuje kolesarsko-turistična tura Evropska Amazonka, ki povezuje naravne znamenitosti petih držav.

odločite za pot v Slavonijo na dveh kolesih, niste pa prepričani, če boste zmogli vso to pot, je dobro vedeti, da je na vsak vlak, ki vozi iz Osijeka v Zagreb, možno vzeti tudi kolo.

Za turiste kolo predstavlja lep način razvedrila in vrsto aktivnega turizma, za Slavonce pa je priljubljeno prevozno sredstvo. Na njem uživajo vse generacije, z njim se vozijo na tržnico, v trgovino, na delo, z njim obiskujejo sosede ... Tu je kolo od nekdaj v modi. //

4 Bobrova kolesarska steza ob virovitiških ribnikih / MARTIN ČOTAR

Savska kolesarska pot se nadaljuje na EvroVelo 6, na območju Slavonskega Broda in Nove Gradiške pa je več kot dvajset kolesarskih tur s skupnim imenom Slavonia Bike. Osijek je mesto z največ kolesarskimi stezami na Hrvaškem, ki se v dolžini 47 kilometrov raztezajo proti okoliškim mestom in se navezujejo na državne in evropske koridorje.

Slavonija je odlična izbira ne glede na to, ali se ukvarjate s kolesarstvom rekreativno ali profesionalno. Kolesarite lahko povsod, lokalne kolesarske steze potekajo skozi urbane predele, nedotaknjeno naravo, po hribovitih predelih Slavonije, če pa radi združujete rekreacijo in hedonizem, boste uživali na stezah, ob katerih so vinarne in restavracije. V tem delu Hrvaške bo vsak našel nekaj primernege zase, od ravninskih do hribovitih terenov, od zahtevnih do lagodnih stez. Če se

Življenje na s

lavionski način

1

Nova dimenzija oddiha

Bizovaške toplice s slano in z minerali bogato vodo, ki je s 96 stopinjami Celzija najbolj topla od vseh drugih termalnih vod, so znano slavonsko zdravilišče. Ko dopustujete v Bizovcu, poskusite izvedeti, kaj je kandžijanje, banga, čočak ali šinter na Olimpijadi starih športov v Brođancih.

Sproščeno bivanje v naravi, čist zrak, zdrava hrana, aktiven od-dih, običaji, na katere se zlahka pri-vadiš, druženje z domačini ..., slišati je kot zelo učinkovita protistresna terapija. Takšno je življenje po sla-vonskih vaseh, na plodni ravnini pa je teh, kolikor jih srce zaželi.

Če ste športnik ali rekreati-vec, boste uživali pri aktivnostih, kot so sprehodi, tek, kolesarjenje, jahanje ... Če ste gurman, bo dopust na vasi za vas res pravo doživetje. Jedli boste zdravo, sveže, sezonsko, brez slabe vesti in z tekom, ker bivanje na svežem zraku napravi svoje. Če ste ljubitelj vina, boste tu odkrili svoje kraljestvo, druži-

li se boste z vinarji, izmenjevali izkušnje, zvedeli vse o avtohtonih sortah, v izvirnem ambientu boste našli pravo majhno degustacijsko delavnico.

2

1 **Snaba** / CULSPERIENCE BY MIRKO CZUKOR | 2, 5 **Karanac** / NINA ĐURĐEVIĆ | 3 **Snaba** / SINIŠA UŠTULICA | 4 **Solza - Asztalos keramika** / NINA ĐURĐEVIĆ | 6 **Stara Kapela** / SAŠA PJANIĆ

Če se boste želeli vključiti v ta tradicionalni način življenja, je tudi to možno. Izpopolnili boste znanje o pripravi ozimnice, kako se napravijo sladice, tudi najbolj fino pecivo, kot so salenjaki (rogličji), okrasili boste svojo prvo bučo, napravili svoj prvi zlati vez, zapeli s tamburaši ... Morda se pojavi kakšna nadarjenost, za katero niste vedeli, da jo imate. Kakor koli, dobro se boste odpočili, dobili nove prijatelje, nove izkušnje in kar je najvažnejše, napolnili batarije za nove življenjske izzive.

6

Od zahoda proti vzhodu Slavonije boste uživali ob prostranosti in lepoti podeželja, učnih poteh, eko-etno vasesh, salaših (pristavah), družinskih kmetijah, turističnih kmetijah, hotelih v kmečkem okolju, rančih, družinskih vinarnah, planinskih domovih, lovskih kočah ... Tu je neskončno možnosti za uživanje!

Kamp v Garčinu, moderni, ekološko urejeni in do hišnih ljubljencev prijazni prostori za kampiranje v Požegi in Veliki, baranjski kampi v Kopačevu in Suzi so sijajna izbira za ljubitelje miru in tišine, ki si želijo novih izkušenj in novih dimenzij oddiha. Tu boste ponovno našli samega sebe in uživali v sproščujoči nedotaknjeni naravi. //

3

4

5

Avtentično, izvirno, gostoljubno ...

Vse kar uspeva na območju pustinja Višnjica, lahko poskusite v restavraciji na posestvu. Ta posest nedaleč od Slatine nosi naziv EDEN – evropska destinacija odličnosti. Prijazna ravnica med obronki Papuka in reko Dravo ponuja vse, kar potrebujete za sprostitev in aktiven oddih. Tu lahko skrbite za konje, jahate, pomagajte v hlevu, hranite jelene, kolesarite, hodite po tematskih poteh, se vozite s kočijo, vrtnarite, sodelujete v gastronomski ali slikarski delavnici ...

Na pol poti med Novo Gradsko in Slavonskim Brodom je eko-etno vas Stara Kapela, pravo odkritje za vse ljubitelje kmečkega turizma. Tradicionalna slavonska arhitektura, stare skrinje, pohištvo, stare tkanine, narodne noše vas bodo vrnili v preteklost. Narava, ki se ji ne boste mogli upreti, s 13 kilometri pešpoti, kolesarskih stez z urejenimi počivališči in replikami starih čardakov (lesenih stražnic), razglednimi točkami, pa kar poziva k raziskovanju. >>

1

Morda ste že opazili, da v Slavoniji ni mej med urbanim in ruralnim, vse je kar nekako prepleteno in poenoteno in se vam kaj lahko zgodi, da boste zaradi načina življenja ali ambienta v središču kakega slavonskega mesta pomislili, da ste na vasi. Eno od takšnih

mest je tudi Županja ob reki Savi. Mesto z edinstveno vaško arhitekturo je odlična izhodiščna točka za uživanje v vsem najboljšem, kar slavonsko podeželsko okolje ponuja. Ko boste krenili po Cesti zlate niti iz njenega središča, boste uživali v lepoti okoliških mest: Štitare, Babine Grede, Kruševice, Cerne, Šiškovcev, Gradišta, Bošnjakov, Drenovaca in Vrbanje. Odkrili boste pozabljene običaje, tradicionalno eno-gastro ponudbo, vrhunske rokodelske izdelke, stare obrti in kar je še pomembnejše, na njihovih posestvih se boste družili z gostoljubnimi domačini.

Etno vas Karanac ne privablja samo z odličnimi okusi in dobrimi vini, temveč tudi s tradicionalnim načinom življenja. Tu se lahko vozite z zaprego, spite v pristnih starih sobah s pogledom na kokošnjak, se sprehodite po Ulici pozabljenega časa in uživajte v miru in tišini prave baranjske vasi. //

*Otok na vzhodu Slavonije je znan zaradi **edine ohranjene suvare (mlin na subem) na jugovzhodu Evrope**. Danes je svetovna redkost in spomenik najvišje kategorije, nekoč pa je bil ta mlin na konjski pogon neizogiben del življenja v slavonski vasi.*

Neločljivi del življenja

Samo dve leti po tem, ko je v Siracusi na Siciliji leta 1953 reliefni kip Marije jokal štiri dni, je v Pleternici potekala prva devetnica

(devetdnevna molitev) Gospe od Suza (Solzne Marije), zadnji večer pa je s prižganimi svečami krenila procesija ... Od takrat molitveni večeri, polni miru in blagoslova, vsako leto združujejo vernike iz celotne regije, petdeset let po prvi procesiji pa je bila Pleternica razglašena za marijansko svetišče Gospe od Suza.

Aljmašje je že od leta 1704 znano marijansko svetišče, ki ga vsako leto ob Marijinem vnebovzetju obišče več kot sto tisoč romarjev. Moderna cerkev Gospe od Utočišta (Marije Zavetnice) na obali Donave v obliki laboda, je bila zgrajena na kraju, kjer je bila stara cerkev do temeljev porušena med Domovinsko vojno.

1 Sledenj, Oprisavci | SAŠA PJANIĆ | 2 Franciškanski samostan, Cernik | ALEN VRLAŽIĆ | 3 Cerkev sv. Petra in Paula, Topolje | SERGIO GOBBO
4 Aljmaš | FILIP BEUSAN | 5 Solzna Marija (Gospa od Suza), Pleternica | FILIP BEUSAN | 6 Cerkev sv. Nikole, Pleternica | FILIP BEUSAN
7 Cerkev Obiskanja Blažene Device Marije, Voćin | BOJAN HARON MARKIČEVIĆ | 8 Cerkev Obiskanja Blažene Device Marije, Voćin | SAŠA PJANIĆ

2

5

Slavonije cerkve ostale v prvotni obliki, največ pa jih je iz srednjeveškega obdobja. Tiste v vaseh Brodske posavine, Slavonskem Kobašu, Bebrini, Dubočcu in Novi Kapeli so reprezentativni primerki baroka in rokokoja, v istem slogu pa je bila zgrajena tudi monumentalna cerkev sv. Petra v Cerniku.

Pobožnost in vera Slavoncev se ne odražata samo v bogati sakralni dediščini, temveč tudi v načinu življenja in običajih, posebno lepo je v tem delu Hrvaške med prazniki, kot sta velika noč in božič. V tem času boste uživali ob razkošni folklori in še bolj ob bogati mizi, ker je vera, še posebno na podeželju, v Slavoniji neločljiv del vsakdana. //

6

7

Svetišče Majke dobre nade (Materē dobrega upanja) v Šumanovcih je znano tudi kot Skrita Šumanovaška Gospa. Verniki pravijo, da se na tem kraju že več kot 650 let dogajajo čudeži, med katerimi so nekateri postali legenda, kot na primer ozdravitev slepega dekleta, ki se je umila z vodo iz vodnjaka ob svetišču.

To kar je Lourdes za Francijo je Ilača za Slavonijo. Od takrat, ko se je leta 1865 na mestu današnje kapelice nenadoma pojavil vodni izvir in istega večera prikazal lik Materē Božje, tisoči romarjev iz Slavonije in Hrvaške obiskujejo to čudežno svetišče.

Ob plodnih poljih in poljskih poteh, ob rekah, na križiščih, v naseljih, na oddaljenih pokopališčih, v stoletnih gozdovih je Slavonija polna znamenj vere in pobožnosti. V dolgi zgodovini so na vzhodu

V vasi Lovčić nedaleč od Slavonskega Broda se nahaja cerkvica sv. Martina iz leta 1167, cerkev sv. Bartola v Novih Mikanovcih na vzhodu Slavonije je danes najbolj znana po poševnem zvoniku, cerkev sv. Petra in Pavla v Topolju po tem, da nima zvonika, cerkev Romanja Blaženi Devici Mariji v Voćinu po romanju družin z otroki v avgustu.

8

Seznam predstavništev Hrvaške turistične skupnosti

Croatian National Tourist Board
(Hrvatska turistička zajednica)
Iblerov trg 10/IV, 10000 Zagreb, Croatia
telefon: +385 (0)1 4699 333
fax: +385 (0)1 4557 827
e-pošta: info@htz.hr
splet: www.hrvatska.hr
www.facebook.com/croatia.hr
www.youtube.com/croatia
issuu.com/croatia.hr

Kroatische Zentrale für Tourismus / Österreich
e-pošta: office@kroatien.at
splet: at.croatia.hr

Kroatische Zentrale für Tourismus / Deutschland
Frankfurt/M
e-pošta: info@visitkroatien.de
splet: de.croatia.hr

Kroatische Zentrale für Tourismus / Deutschland
München
e-pošta: office@visitkroatien.de
splet: de.croatia.hr

Ente Nazionale Croato per il Turismo / Italia
e-pošta: info@enteturismocroato.it
splet: it.croatia.hr

Chorvatské turistické sdružení / Česká republika
e-pošta: info@htz.cz
splet: cz.croatia.hr

Chorvátske turistické združenie / Slovenská republika
e-pošta: info@htz.sk
splet: sk.croatia.hr

Horvát Idegenforgalmi Község / Magyarország
e-pošta: info@htz.hu
splet: hu.croatia.hr

Office National Croate de Tourisme / France
e-pošta: info@croatie-tourisme.fr
splet: fr.croatia.hr

Croatian National Tourist Office / United Kingdom
e-pošta: info@croatia-london.co.uk
splet: gb.croatia.hr

Croatian National Tourist Office / USA
e-pošta: cntony@earthlink.net
splet: us.croatia.hr

Chorwacka Wspólnota Turystyczna / Polska
e-pošta: info@visitcroatia.pl
splet: pl.croatia.hr

Kroatiska Turistbyrån / Sverige
e-pošta: croinfo@telia.com
splet: se.croatia.hr

Kroatisch Nationaal Bureau Voor Toerisme / Nederland
e-pošta: nl@infocroatia.net
splet: nl.croatia.hr

Kroatische Nationale Dienst voor Toerisme
– Office National Croate du Tourisme / België – Belgique
e-pošta: be@infocroatia.net
splet: be.croatia.hr

Хорватское туристическое сообщество / Russia
e-pošta: htzmoskva@mail.ru
splet: ru.croatia.hr

Hrvaška turistična skupnost / Slovenija
e-pošta: info@hts-slovenija.si
splet: si.croatia.hr

克罗地亚国家旅游局上海代表处 / China
e-pošta: info@cntbsh.cn
splet: www.croatia.hr

Seznam turističnih skupnosti županij v Slavoniji

Turistična skupnost Brodsko-posavske županije
Petra Krešimira IV. 1, 35000 Slavonski Brod
telefon: +385 (0)35 408 393
e-pošta: info@tzbpz.hr
splet: www.tzbpz.hr

Turistična skupnost Virovitiško-podravske županije
Trg Ljudevita Patačiča 1, 33000 Virovitica
telefon: +385 (0)33 726 069
e-pošta: ured@tzvpz.hr
splet: www.tzvpz.hr

Turistična skupnost Požeško-slavonske županije
Županijska 7, 34000 Požega
telefon: +385 (0)34 290 262
e-pošta: kontakt@tzzps.hr
splet: www.tzzps.hr

Turistična skupnost Vukovarsko-srijemske županije
Glagoljaška 27, 32100 Vinkovci
telefon: +385 (0)32 338 425
e-pošta: visit@vukovar-srijem.eu
splet: www.visitvukovar-srijem.com

Turistična skupnost Osješko-baranjske županije
Županijska 4, 31000 Osijek
telefon: +385 (0)31 214 852
e-pošta: info@tzosbarzup.hr
splet: www.visitslavoniabaranja.com

Impressum

Izdajatelj: Hrvaška turistična skupnost

Koncept in dizajn: Vedrana Knez, Oprara

Besedilo: Alma Radoš

Lektura in korektura: Stentor, Zagreb

Fotografije:

Advert&Efekt Media / Alan Čaplar / Aleksandar Gospić / Alen Vrlazić / Ante Vučemić / Bojan Haron Markičević / Boris Štajduhar / Božidar Prezeli / Culspierie By Mirko Czukur / Dario Njavro / Denis Despot / Dražen Bota / Efekt Media / Exe Produkcija / Filip Beusan / Goran Conjar / Goran Saletto / Goran Šafarek / Igor Šeler / Ivan Darko Grlica / Ivan Rapić / Ivo Pervan / Julien Duval / Krume Ivanovski / Lucija Župančić / Lux Produkcija by Marko Banić / Maja Danica Pečanić / Mario Hlača / Mario Romulić / Dražen Stojčić / Marko Vrdoljak / Martin Čotar / Matija Šćulac / Matija Turkalj / Mirjana Pjevac / Miroslav Šlafhauzer / Mladen Božičković / Nenad Milić / Nina Đurđević / Samir Kurtagić / Saša Pjanić / Sergio Gobbo / Siniša Uštulica / Tatjana Arnold Sabo / Zoran Jelača / Zvonimir Tanocki / Turistična skupnost Brodsko-posavske županije / Turistična skupnost Virovitiško-podravske županije / Turistična skupnost Požeško-slavonske županije / Turistična skupnost Vukovarsko-srijemske županije / Turistična skupnost Osješko-baranjske županije / Turistična skupnost mesta Vinkovci

Zemljevid: Robert Bregant

Realizacija: Vedrana Knez, Oprara

Tisk: Kerschhoffset, Zagreb

Leto: 2019.

Izdajatelj ne zagotavlja absolutne točnosti tukaj objavljenih informacij in ne nosi odgovornosti za morebitne netočnosti ali spremembe teh informacij.

Gratis

